

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

КУДРАШ ОЛЕГ ВАЛЕРІЙОВИЧ

Допускається до захисту:
к.філол.н., доцент,
в.о завідувача кафедри
англійської філології
Майя ЮРКОВСЬКА

« ____ » _____ 2024 р.

ПРИСЛІВ'Я НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙ ЛЮДИНИ В СУЧАСНІЙ
АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ ТА СЕМАНТИКИ

Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно),
перша - англійська»
Освітня програма «Англійська та друга іноземна мови та літератури
(переклад включно)»

Магістерська робота

Науковий керівник:
Стрюк Наталя Василівна
д-р.філософ. з філол., доцент кафедри
англійської філології

Оцінка: ____ / ____ / ____
(бали/за шкалою ЄКТС/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2024

АНОТАЦІЯ

Кудраш О. В. Прислів'я на позначення емоцій людини в сучасній англійській мові: особливості структури та семантики. Спеціальність 035 «Філологія». Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська». Освітня програма «Англійська та друга іноземна мова та літератури (переклад включно)». Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2024. - 90 с.

Магістерську роботу присвячено вивченню структури та семантики прислів'їв на позначення емоцій людини в сучасній англійській мові.

Об'єктом дослідження є англійськомовні прислів'я на позначення емоцій людини. Матеріал роботи містить 140 англійських прислів'їв на позначення емоцій людини, отриманих методом суцільної вибірки з лексикографічних джерел. Основними методами і прийомами дослідження є метод суцільної вибірки, методи дефініційного, компонентного, контекстуального й прагматичного аналізу, описовий метод, метод дискурс-аналізу та елементи кількісних підрахунків.

У роботі здійснено критичний аналіз праць присвячених вивченню паремій та виявлено, що прислів'я - це коротке висловлення, що містить мудрість істину, мораль, традиційні погляди у метафоричній формі, яке легко запам'ятовується і передається з покоління в покоління.

Кількісний аналіз структурних типів прислів'їв на позначення емоцій людини показав, що більшість паремій представлені простими реченням (90%). Серед них найбільш продуктивними є двоскладні речення (67,14%).

Складні речення відзначаються меншою частотою вживання (10%), половину таких прислів'їв становлять паремії, побудовані за моделлю складнопідрядного речення (5,71%).

Після детального аналізу англійськомовних прислів'їв стає очевидним, що вони насичені художніми стилістичними засобами. Метафора, метонімія, зіставлення, епітет та інші художні прийоми виявляються в структурі майже кожної паремії, збагачуючи їх виразність та символічний потенціал. Причому у

багатьох випадках використовуються не лише один, а й навіть кілька художніх засобів одночасно. Зокрема, у більшості прислів'їв особливо часто вживаються метафора та епітет, які взаємодіють, надаючи висловам глибший сенс і вражаючи слухача або читача емоційно.

Загалом, розподіл емоцій в аналізованих англійськомовних прислів'ях є різноманітним, і важливо враховувати всі три категорії (позитивні, негативні, нейтральні), щоб отримати повний обсяг інформації щодо емоційної тонкості дослідженого матеріалу. Було визначено, що спектр емоцій, вербалізованих в англійськомовних прислів'ях, зустрічаються майже в однаковій мірі: позитивні (35,29%), негативні (33,33%), нейтральні (31,37%).

Ключові слова: прислів'я, емоція, семантика, стилістичний засіб, структура.

SUMMARY

Kudrash O. V. Proverb to the study of the structure and semantics of proverbs to denote human emotions in the modern English language. in Modern English: Structure and Semantics. Specialty 035 «Philology». Specialization 035.041 «Germanic Languages and Literatures (including translation)», the first language - English Educational Programme «English and the second foreign languages and literature (including translation)». Vasyl' Stus Donetsk National University, 2024. 90 p.

The Master's research paper is devoted to the study of the structure and semantics of proverbs to denote human emotions in the modern English language.

The object of the study is English proverbs which denote human emotions. The material of the study is 140 English proverbs denoting human emotions, obtained by the method of continuous sampling from lexicographic sources. The main methods and techniques of the study are the method of continuous sampling, methods of definitional, contextual and pragmatic analysis, descriptive method, discourse analysis method and elements of quantitative analysis.

In the research, a critical analysis of the works devoted to the study of paremias was carried out and it was found that the proverb is a short statement containing wisdom, truth, morality, and traditional views in a metaphorical form that is easily memorized and passed down from generation to generation.

Quantitative analysis of the structural types of proverbs denoting human emotions showed that most paremias are represented by simple sentences (90%). Among them, two-syllabic sentences are the most productive (67,14%).

Composite sentences are characterized by a lower frequency of use (10%), half of such proverbs are paremias built according to the model of a complex sentence (5,71%).

After a detailed analysis of English proverbs, it becomes obvious that the majority of them contain various stylistic means. Metaphor, metonymy, juxtaposition, epithet and other artistic devices are found in the structure of almost every paremia, enriching their expressiveness and symbolic potential. Moreover, in many cases, not

only one but even several artistic devices are used at the same time. In particular, in most proverbs, metaphor and epithet are especially often used, which interact to give the statements a deeper meaning and to impress the listener or reader emotionally.

In general, the distribution of emotions in the studied English proverbs is diverse, and it is important to take into account all three categories (positive, negative, neutral) in order to obtain the full amount of information about the emotional subtlety of the studied material. The range of emotions in English proverbs is almost equally distributed: positive proverbs (35,29%), negative (33,33%), neutral (31,37%).

Keywords: proverb, emotion, semantics, stylistic means, structure.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПРИСЛІВ'ІВ	11
1.1 Потрактування прислів'я в сучасному мовознавстві	11
1.2 Лінгвістичні ознаки прислів'їв.....	18
1.3 Першоджерела прислів'їв	23
1.4 Класифікація прислів'їв	32
Висновки до розділу 1	37
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ	
АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙ	
ЛЮДИНИ	39
2.1 Лексико-граматичні засоби реалізації англійських прислів'їв на позначення емоцій людини	39
2.2 Структурний аналіз англійських прислів'їв на позначення емоцій людини	44
Висновки до 2 розділу	52
РОЗДІЛ 3. СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ	
АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙ	
ЛЮДИНИ	55
3.1 Стилiстичні особливості англійськомовних прислів'їв на позначення емоцій людини.....	54
3.2 Семантика англійськомовних прислів'їв на позначення емоцій людини. 61	
Висновки до розділу 3	80
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ	88
ДОДАТКИ	90

ВСТУП

В останні десятиліття спостерігається значний інтерес до емоційної сфери людини з боку представників різних наук. Будучи об'єктом дослідження багатьох наукових дисциплін (психології, психіатрії, фізіології, антропології, філософії, соціології, лінгвістики та ін.), емоції є свого роду точку перетину різних наук. Однак жодна з них не може обійтися в дослідженнях цього феномена своїми внутрішніми методами і так чи інакше змушена вдаватися до матеріалів і висновків інших наук.

Здатність мови бути засобом вираження емоцій є однією з її фундаментальних властивостей. Зростаючий в останні десятиліття інтерес до проблеми мовних засобів вираження емоцій відбився в численних дослідженнях. На сьогоднішній день лінгвістика емоцій (емотіологія) сформувалася і активно розвивається як окремий напрямок мовознавства, що націлений на вивчення закономірностей мовної репрезентації емоцій. Проблему відображення емоцій в мові та мовленні з різних позицій розглядають закордонні та вітчизняні лінгвісти, дослідження яких послужили основою для даної роботи.

Актуальність дослідження обумовлена наявністю в сучасній лінгвістиці підвищеного інтересу до емоційної сфери людини, до вивчення прийомів і засобів вираження емоційності в мові та мовленні. Незважаючи на значну кількість робіт, присвячених вивченню засобів позначення і вираження емоцій у мові і засобів представлення емоційних станів персонажів у творах художньої літератури, багато питань, пов'язаних з описом емотивно-стилістичного потенціалу різнорівневих мовних засобів, способів і прийомів їх використання, ролі і співвідношення мовних засобів при репрезентації конкретних емоцій, а також деякі семантичні та граматичні аспекти функціонування слів-назв емоцій в сучасній англійській мові вимагають подальшого вивчення. В даний час на перший план виходить розгляд проблем співвідношення мови і свідомості в найширшому розумінні цього терміна, що включає як інтелектуальну, так і емоційну складові, вивчення ролі мови в концептуалізації та категоризації світу, в тому числі і емоційного світу людини. Звідси випливає необхідність глибшого

дослідження мовної репрезентації емоцій. У зв'язку з цим особливого значення набуває детальне вивчення лексичних засобів реалізації емоцій в художньому тексті, що є відображенням лінгвокультурологічної специфіки емоційної концептосфери мови.

Метою роботи є дослідження структурних та семантичних особливостей англійськомовних прислів'їв на позначення емоцій людини.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити низку **завдань**:

- розглянути потрактування прислів'я в сучасному мовознавстві;
- охарактеризувати першоджерела англійських прислів'їв;
- проаналізувати наявні класифікації прислів'їв;
- визначити основні лексико-граматичні засоби реалізації англійських прислів'їв;
- дослідити структуру англійських прислів'їв на позначення емоцій людини.
- дослідити стилістичні засоби англійськомовних прислів'їв на позначення емоцій людини;
- проаналізувати семантику англійськомовних прислів'їв на позначення емоцій людини.

Об'єктом дослідження є англійськомовні прислів'я на позначення емоцій людини.

Предметом дослідження є структурна організація аналізованих паремій, а також особливості їхньої семантики.

Матеріалом дослідження слугують 140 англійських прислів'їв на позначення емоцій людини, отримані методом суцільної вибірки з лексикографічних джерел.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися такі **методи і прийоми** дослідження: в якості основного застосовувався традиційний описово-аналітичний метод, або метод лінгвістичного опису, який передбачає безпосереднє спостереження досліджуваних мовних фактів в тексті і виявлення закономірностей їх функціонування. Також, в рамках даної роботи були

використані наступні методи: метод суцільної вибірки, методи дефініційного, компонентного, контекстуального й прагматичного аналізу, описовий метод, метод дискурс-аналізу та елементи кількісних підрахунків.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження викладено в доповіді на Всеукраїнській науковій очно-заочній студентській онлайн-конференції «Зіставне вивчення германських, романських і слов'янських мов і літератур» (10-11 квітня 2023 року). Основні результати дослідження викладено в 1 публікації (матеріали доповідей на науковій онлайн-конференції).

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного, загальних висновків, списку використаної літератури (53 наукових джерел українською та англійською мовами), списку лексикографічних джерел (8 позицій) та додатків.

У Вступі обґрунтовано актуальність, поставлено мету та завдання роботи, окреслено емпіричний матеріал, об'єкт, предмет, методи дослідження, а також описано структуру роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади вивчення прислів'їв» здійснено критичний огляд результатів попередніх досліджень за темою (вітчизняних та зарубіжних учених), зокрема розглянуто підходи до потрактування прислів'їв в сучасному мовознавстві; проаналізовано лінгвістичні ознаки прислів'їв; визначено першоджерела прислів'їв; досліджено основні класифікації прислів'їв.

У другому розділі «Структурно-граматичні особливості англійськомовних прислів'їв на позначення емоцій людини» досліджено лексико-граматичні засоби реалізації англійських прислів'їв на позначення емоцій людини; проведено структурний аналіз англійських прислів'їв на позначення емоцій людини.

У третьому розділі «Семантико-стилістичні особливості англійськомовних прислів'їв на позначення емоцій людини» проаналізовано стилістичні особливості прислів'їв на позначення емоцій людини в сучасній

англійській мові; запропоновано семантичну класифікацію англійськомовних прислів'їв на позначення емоцій людини.

У висновках підбито підсумки проведеного аналізу та окреслено перспективи подальшого дослідження.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПРИСЛІВ'ІВ

Прислів'я - найбільше творіння народу, звіт правил життя, своєрідний моральний кодекс. У них закладено зерно істини, яка не вимагає доказів. Прислів'я вчать, висміюють, застерігають від неприємних ситуацій. У них відображаються стереотипи поведінки, які свідчать, як повинна людині поводитися в певних обставинах. Дуже важливо і те, що прислів'я, що виникли в давні часи, активно живуть і понині. Деякі з них втратили своє пряме значення і набули нового трактування, відповідного духу часу. Однак в більшості своїй сенс багатьох прислів'їв трансформувалися, не втратили вихідної інформаційної нитки (думки). Прислів'я, незаперечно, є дійсно вічним жанром в усній народній творчості. Їхня стійкість та динаміка відображають не лише багатство культурних традицій, а й глибину народної мудрості. Навіть у ХХ столітті, періоді швидких змін та технологічного прогресу, прислів'я продовжують виконувати роль не тільки мовного виразу, але і носія народної ідентичності та цінностей.

1.1 Потрактування прислів'я в сучасному мовознавстві

Хоча не все, що було створено в останньому столітті, може претендувати на безсмертя, проте важливість мовної творчості та її віддзеркалення в прислів'ях слугують своєрідною гарантією їхньої витривалості. Ця витривалість полягає не лише в лінгвістичних аспектах, а й у здатності прислів'їв передавати універсальні істини та життєві принципи, які переймаються з покоління в покоління.

Актуальність вивчення прислів'їв та їхнього ролі в сучасному контексті вкрай важлива. Дослідницький інтерес до цього жанру визначається не лише вивченням минулого, але й розумінням, як ці вислови адаптуються та живуть в сучасному світі. Такий підхід допомагає збагатити наше розуміння культурної спадщини та підкреслити важливість народних висловів у формуванні сучасного

мовлення та суспільства. Видатний лексикограф В. Мідер, що вносить найбільший внесок у вивченні проблем паремій, визначає прислів'я як короткий загальновідомий народний вислів, що містить накопичену століттями мудрість, загальновідому істину, морально-етичні орієнтири людства, закріплені в метафоричній формі і передаються з покоління в покоління [37, с. 200].

Визначення прислів'я ставало предметом численних роздумів вчених з різних галузей знань на протязі багатьох століть. Зусилля з надання визначення прислів'ю виявилися різноманітними, починаючи від філософських роздумів і закінчуючи сухими лексикографічними описами. Американський пареміолог Джері Вайтінг Бартлетт (1904-1995) в своїй важливій статті «Природа прислів'я» (The Nature of the Proverb) з 1932 року розглядав різні визначення, узагальнюючи їх у великому конгломератному описі [34].

Прислів'я є висловом, яке виникає в народі і відзначається своєю формою та комбінацією слів. Воно передає очевидну фундаментальну істину, яку можна вважати трюїзмом, і використовується в рідній мові, часто прикрашаючись алітерацією та римою. Зазвичай прислів'я є коротким, але це не обов'язково; воно, як правило, містить правдивий зміст, але це також не обов'язково.

Деякі прислів'я мають як буквально, так і переносне значення, обидва з яких можуть бути виразними, але частіше вони мають лише один з цих аспектів. Прислів'я повинне бути об'єктом поваги, нести в собі сліди минулого, і, оскільки такі сліди можуть бути підроблені вправним письменником, вони повинні бути підтверджені в різних місцях та в різні періоди часу. Цю останню вимогу іноді доводиться відкидати, особливо коли мова йде про дуже ранню літературу, де наявність матеріалу обмежена [36, с. 616].

Це, безперечно, корисний висновок, хоча й не зовсім точне твердження. Це відповідь на жартівливу заяву, яку Арчер Тейлор, друг Вайтінга, зробив роком раніше на початку свого класичного дослідження про «Прислів'я» в 1931 році. Тейлор починає свій 223-сторінковий аналіз прислів'їв твердженням, що остаточне визначення цього жанру неможливе. Звісно, він витрачає наступні 200

сторінок на детальне пояснення того, що таке прислів'я та що вони виражають. Його трохи іронічне вступне зауваження стало часто цитованим абзацом, а його твердження, що «непередавана якість говорить нам про те, що це речення є прислів'ям, а це - ні» [42, с. 554], отримало статус «прислів'я» серед пареміологів.

Визначення прислів'я представляє собою завдання надто складне для того, щоб оцінити його в повному обсязі. Навіть якщо вдасться об'єднати всі ключові елементи в одному визначенні і віддати кожному з них відповідний акцент, ми все одно не зможемо матим чіткого поняття. Непередавана якість намагається сказати нам, що одне речення є прислів'єм, а інше - ні. Таким чином, жодне визначення не забезпечить точної можливості розпізнавання речення як прислів'я. Деякі вчені визначають прислів'я як приказку, що поширюється серед народу. Принаймні, на їхню думку, таке визначення є незаперечним [42].

У 1985 році В. Мідер перевіряв гіпотезу А. Тейлора, яка стверджувала, що загалом люди мають уявлення про те, що таке прислів'я, і він задав 55 мешканцям Вермонта питання, як вони б визначили прислів'я. Підсумково, виявилось, що звичайні люди регулярно використовують прислів'я, і це може свідчити про їхнє інтуїтивне розуміння цього поняття. Аналіз частоти слів у понад 50 визначеннях дозволив сформулювати наступний загальний опис: «Прислів'я - це коротке, широко відоме народне висловлення, яке містить мудрість, істину, мораль, традиційні погляди у метафоричній, стійкій формі, яке легко запам'ятовується і передається з покоління в покоління» [35].

Це коротке узагальнене визначення відображає визначення Б. Вайтінга, яке стверджує, що прислів'я - це коротке речення мудрості [37, с. 78]. За словами найбільш часто вживаними в 50-ти визначеннях, це нагадує і твердження А. Тейлора. У будь-якому випадку, прислів'я - це коротке висловлення мудрості. Загалом люди, не переймаючись науковими проблемами і нюансами, розуміють, що таке прислів'я і що воно передає. Це підтверджується також численними прислів'ями про прислів'я, які можна розглядати як народні визначення: «Прислів'я - діти досвіду» [36, с. 616], «Прислів'я - мудрість народу» [36, с. 617],

«Прислів'я - це правдиві слова» [36, с. 618]. Звичайно прислів'я містять багато розуму, досвіду, мудрості та істини, що робить їх представниками готових традиційних стратегій в усних мовленнєвих актах і творах від високої літератури до засобів масової інформації. Однак дослідники прислів'їв не завжди були задоволені ідеями таких визначень, і необхідно зазначити, що багато спроб наблизити визначення залишаються без коментарів.

Стюарт Галлахер висловив думку, що прислів'я є стислими традиційними висловленнями очевидних істин, які користуються популярністю серед людей. Якщо бути більш детальним, прислів'я можна визначити як короткі, широко відомі висловлення, які містять мудрість, істину, мораль та традиційні погляди в метафоричній, стійкій і легко запам'ятовуваній формі, які передаються з покоління в покоління [35].

Однак ці короткі і загальні визначення не розглядають деталей численних цікавих аспектів прислів'їв, таких як їхнє функціонування як формульних та метафоричних текстів, а також їх використання, функції і значення в різних контекстах. Розуміючи це, пареміологи розширили основні визначення, зробивши їх більш інклюзивними та описовими, і також проілюстрували різноманітні характеристики прислів'їв за допомогою конкретних прикладів.

Відмежовує прислів'я від приказки. (a proverbial saying), веллерізм, максими, цитати, послівне вираження і послівне порівняння Н. Норрік. Відмінністю прислів'я від кліше і веллерізмів дослідник називає її дидактичну спрямованість і узагальнений характер; від послівного вираження - образність, структурну оформленість і дидактичну спрямованість; від загадки - змінність в мові і узагальнений характер, від жарту - змінність в промові, стійку структуру, дидактичну спрямованість, узагальнений характер, просодичність; від казки - змінність в промові, стійку структуру, узагальнений характер, просодичність; від пісні - змінність в промові, усний і узагальнений характер; від слогана - змінність в промові, стійку структуру, узагальнений характер, розважальну функцію, від афоризму - узагальнений характер, традиціональність, усну форму, узагальнений характер. Відмінність прислів'їв від гном і максим, від яких ведуть

свій початок паремії, полягає в тому, що гноми - це індивідуальні, конкретні вислови, максими наказують правила поведінки, а прислів'я є узагальненими твердженнями, в метафоричній формі виражають загальновідому істину [36].

У цьому ж напрямку працює угорський дослідник Г. Пажолей, що визначає прислів'я як твердження, що застосовується в прямому (прислів'я схоже з максимою) і в переносному сенсі (метафоричне прислів'я). Дослідник відзначає, що на відміну від цитати чи афоризму, прислів'я не має літературного джерела, що, однак, можна піддати деякому сумніву, так як чимала кількість прислів'їв має конкретні джерела і авторство [29, с. 865].

Деякі дослідники розглядають прислів'я з точки зору його семантико-структурних характеристик і відзначають його порівняльну і метафоричну структуру, дидактичну спрямованість, загальновідомість, точність, простоту, уживана в мові, незмінюваність [40, с. 244].

Дослідження закордонних вчених показують, що основними ознаками прислів'я є образність, структурна оформленість, дидактичний характер, змінність в мові, узагальнений характер, номінативність. О. А. Нікітіна та Д. Штеффенс виділяючи номінативну функцію фразем на матеріалі німецької мови, відзначають, що ця тенденція з'явилася на рубежі ХХІ ст., «Нові ФЕ відрізняються високим ступенем образності і ідеоматизацію, що дозволяє їм передавати емотивно-оцінне і стилістично маркіроване ставлення мовців до дійсності і надавати висловлюванню експресивний ефект наприклад, *einen Clown gefrühstückt haben* [33]. Е. В. Богоявленська визначає образність як ключову властивість фразеологізму, її диференціальною ознакою [8].

Термін «приказка» відсутній в західноєвропейських мовах в тому сенсі, в якому перебуває у вітчизняній традиції. Під приказками у вітчизняній фразеології розуміються вираження, що їх вживають тільки в прямому сенсі, висловлюючи судження, що характеризується незавершеністю думки, на відміну від прислів'їв, що мають два плани тлумачення (прямий і переносний). Даний термін замінюється поняттями прислів'я, ідіоми або ідіоматичність. Вітчизняні вчені дотримуються точки зору, що в англійській мові найближчим за значенням

до слова «приказка» є слово а *phrase*, тому для передачі значення цього слова в англійській вживаються словосполучення а *proverbial phrase* [39].

Поняття приказки в сучасній фольклористиці є невизначеним, що включає різні структурно-семантичні типи стійких образних словосполучень. По суті, єдине, що об'єднує ці різні поєднання слів, - це те, що вони не є прислів'ями, хоча близькість тих та інших в окремих випадках заперечувати не доводиться. В англійській і американській лінгвістичній літературі також не проводиться чіткого розмежування між прислів'ям і приказкою. Цим пояснюється, чому англійські словники прислів'їв включають також звороти явно непослівічного характеру.

Аналіз словникових дефініцій приводить до висновку, що поняття «а *proverbial phrase*» та «а *saying*» в англійській мові, якщо і існують у словниках, то не завжди чітко відділяються одне від одного, інколи використовуючи їх як синоніми [5, с. 24].

У деяких словниках немає чіткого розмежування між прислів'ям і приказкою, і вони використовуються взаємозамінно. Це може вказувати на те, що в повсякденному вживанні ці терміни можуть взаємозамінюватися, а їхнє розрізнення може бути більше або менше відмінним у різних мовних традиціях чи в залежності від контексту. Таким чином, вивчення вживання та тлумачення цих термінів у різних джерелах може допомогти краще розуміти їхню семантику та конотації в англійській мові.

Важливо враховувати, що в термінології мовознавства може бути різне розуміння цих понять, і вони можуть позначати різні види народних висловів або взагалі використовуватися у широкому змісті для вказівки на різні форми фольклору. Аналіз численних словникових прислів'їв показав, що термін а *proverbial phrase* відрізняється структурною незавершеністю, тобто, як правило, не складається з цілісної пропозиції [35, с. 77]. Подібною точки зору дотримується лексикограф, укладач кращого на сьогоднішній день словника прислів'їв У. Шекспіра, Р. Дент [38, с. 91].

Прислів'я в словниках, як і всякий фразеологізм, досліджуються відразу з декількох сторін, в числі яких: структурна, семантична, стилістична, варіативна (синонімічна / антонімічна) [38, с. 91]. У західноєвропейській традиції простежується розгляд: джерел, функцій, особливостей, образності, модифікацій і інших особливостей прислів'їв (в т. ч. письменницьких), можливості комп'ютеризації дидактичного потенціалу

1.2 Лінгвістичні ознаки прислів'їв

Однією з основних проблем пареміологів є розкриття тієї «непередаваної якості» того, що можна назвати прислів'єм. Я вважаю, що навіть найбільш складний визначення не зможе ідентифікувати всі прислів'я. Суть у тому, що концепція традиційності включає обидва аспекти старовинності та актуальності. Іншими словами, конкретне речення може звучати як прислів'я, наприклад, *Where there are stars, there are scandals* 'Де є зірки, там і скандали', і водночас не бути ним.

Вигадане висловлювання базується на поширеному прислів'ї *Where there are Xs, there are Ys* 'Де є X, там є і Y', і, схоже, містить певні узагальнення щодо поведінки кінозірок. Проте це ще не робить його справжнім прислів'ям. Зазначений фрагмент мудрості повинен бути прийнятий та використаний іншими протягом тривалого періоду часу, щоб стати справжнім прислів'ям. У тій формі, в якій він поданий тут, на цій сторінці, він представляє собою лише схоже на прислів'я твердження. Визначення прислів'я часто включає термін «традиційний», але встановлення традиційності тексту - це відокремлена справа. Це ускладнює процес визначення того, які нові висловлювання можуть стати прислів'ями.

Стівен Д. Вінік висловив думку, що новий текст стає прислів'єм лише після його створення [3]. Така позиція ставить під сумнів ідею традиційності для нових прислів'їв, але вона не погоджується з фольклористами та пареміологами. Ствердження, що речення «Де зірки, там і скандали» є прислів'ям, свідчить про те, що вигляд «схожий на прислів'я» не робить його народним прислів'ям. Таке твердження розмиває визначення прислів'я Стівена Д. Вініка, яке визначає прислів'я як коротке, ентекстуалізоване висловлювання з посиланням на традицію попередніх подібних висловлювань мудрості.

Хоча Стівен Д. Вінік заходить занадто далеко, коли говорить про прислів'я для «прислів'єподібних» висловлювань (тобто, «явне і навмисне інтертекстуальне посилання на традицію попередніх подібних висловлювань мудрості»), він включає інші обґрунтовані та важливі критерії прислів'я, які

узагальнюють результати важливих теоретичних робіт у пареміології. Вінік говорить про «ознаки» прислів'я, тоді як інші вчені використовують термін «маркери», які допомагають визначити тексти як прислів'я, додатково до вимоги традиційності.

Антрополог Джордж Мілнер відмітив, що багато прислів'їв мають чотиричленну структуру [4]. Це стосується таких прислів'їв, як *Who pays the piper, calls the tune* 'Хто платить, той і замовляє музику' та *What the eye doesn't see, the heart doesn't grieve over* 'Що око не бачить, те й серце не чує'. Ці тексти можна розглядати як складені з чотирьох частин, кожна з яких має позитивне або негативне значення. Таким чином, існує шістнадцять можливих структурних моделей, які характеризують цей тип прислів'я.

Алан Дандес, фольклорист, стикається з аналогічною проблемою у своєму визначенні прислів'я як пропозиційного висловлювання, що складається щонайменше з теми та коментаря. Він також вказує на необхідність, щоб прислів'я складалося щонайменше з двох слів [5]. Для довгих прислів'їв Алан Дандес може показати, що вони базуються на опозиційній або неопозиційній структурі, як от *Людина мислить, а Бог рядить* або *Людина стріляє, а Бог влучає*. Однак Алан Дандес знав про наявність цієї проблеми через свій структурний підхід до прислів'їв і додав до свого визначення аспект традиційності:

Прислів'я виглядає як традиційне пропозиційне твердження, що складається принаймні з одного дескриптивного елемента, а саме теми та коментаря. Це означає, що прислів'я повинні мати щонайменше два слова. Прислів'я, які містять лише один описовий елемент, не є опозиційними. Прислів'я з двома або більше описовими елементами можуть бути як опозиційними, так і неопозиційними.

Структурний підхід до визначення прислів'я, здається, також не розв'язує проблему. Компонент традиційності продовжує залишатися важливим аспектом. Проте, обговорюючи структурні питання, важливо враховувати, що тисячі

прислів'їв будь-якої мови можна згрупувати за певними структурними або патернами.

Як інакше може існувати так багато прислів'їв, що ґрунтуються на кількох словах? Деякі з найпоширеніших патернів, і це не обмежується лише англійською мовою, включають «Краще Х, ніж Y», «Як Х, так і Y», «Без Х немає Y», «Один Х не робить Y», «Якщо Х, то Y». Ці патерни нагадують відомі прислів'я, такі як: *Краще бути бідним, але чесним, ніж багатим, але підлим, Який батько, такий і син, Немає праці - немає життя собаці, Одна ластівка весни не робить*. Ці загальні структури часто лежать в основі сучасних прислів'їв.

Хоча структурні парадигми можуть хоча б допомагати визначенню традиційних прислів'їв, існують ще кілька інших маркерів, доступних дослідникам. Короткість, безумовно, є одним із них, оскільки середня довжина прислів'я становить близько семи слів. Проте є й довші прислів'я, які порушують цю властивість стислості, такі як парадоксальне біблійне прислів'я *It is easier for a camel to go through the eye of a needle, than for a rich man to enter into the kingdom of God* 'Легше верблюдові пройти крізь вушко голки, ніж багатому увійти в Царство Боже'.

Крім того, прислів'я часто стискаються до простих алюзій завдяки їхній широкій впізнаваності. Такі усічені прислів'я використовуються як у усному мовленні, так і в літературі чи засобах масової інформації. Наприклад, журналіст може використовувати скорочене прислів'я *Краще синиця в руках* у заголовку, а залишок *Краще синиця в руках, ніж журавель в небі* буде автоматично розпізнаний читачами, особливо тими, для кого англійська мова є рідною. Попередні дослідники можуть перебільшувати статичність прислів'їв. У реальному використанні, особливо в контексті гри зі словами, прислів'я часто використовуються з метою маніпулювання.

Ніл Норрік у своєму важливому дослідженні приходить до висновку, що для широко відомих прислів'їв вказівка на одну ключову визначальну фразу, тобто частину, яка використовується для того, щоб активувати в пам'яті весь

контекст прислів'я, служить ядром прислів'я і розглядається це як мінімальна визначальна одиниця. Прислів'я часто точно фіксуються лише у збірках прислів'їв; в інших випадках їх можна використовувати досить вільно, навіть не дотримуючись буквальної форми, хоча їх переважно цитують у незміненому вигляді. Багато прислів'їв також виявляють певні стилістичні особливості, які сприяють вираженню і підтримці їхнього статусу [40].

Прислів'я чітко зафіксовані лише в колекціях прислів'їв; в інших випадках їх можна використовувати вільно, навіть не враховуючи, що в більшості випадків їх цитують у незміненій формі. Багато прислів'їв також виявляють різноманітні стилістичні особливості, які допомагають висловлюванню набути і підтримувати статус прислів'я.

Пареміологи вже давно виявили різноманітні поетичні методию. До цих стилістичних маркерів відносять алітерацію, паралелізм, риму та багатокрапку, які підсилюють виразність прислів'їв. Окрім зовнішніх маркерів, існують внутрішні особливості, які надають риторичну ефективність прислів'ям, такі як гіпербола, парадокс та персоніфікація. Не всі прислів'я містять метафору, але більшість використовують її для ефективного вираження переносного або непрямого значення. Вони стають ефективним засобом комунікації в різних ситуаціях і можуть висловлювати важливі життєві принципи та мудрості [34].

Замість того, щоб докладно пояснювати необхідність діяти, прислів'я *Куй залізо, поки гаряче* використовує метафоричну, але потужну мову, що виражає сутність справи. К. Берк наводить наступне визначення ефективного використання метафоричних прислів'їв: «Прислів'я - це стратегії для подолання ситуацій. Оскільки ситуації є типовими і повторюваними в даній соціальній структурі, люди створюють назви для них і стратегії для поводження з ними. Іншими словами, це можна назвати установками» [26, с. 114]. Прислів'я вживаються в реальних ситуаціях і відображають соціальний контекст, що надає їм значення. Вони діють як знаки для людської поведінки та соціального контексту, і вивчення їхнього значення повинно проводитися як з точки зору структурної, так і семіотичної аналізу. Отже, значення прислів'їв сильно

залежить від контексту, у якому вони вживаються. Деякі поширені прислів'я можуть мати кілька значень, які виявляються лише в конкретних ситуаціях.

Барбара Кіршенблатт-Гімблетт демонструє, що численні загальнопоширені прислів'я можуть мати різноманітні значення, які виявляються тільки в певних контекстах. Вона провела опитування близько 80 студентів в Техасі, щоб пояснити значення прислів'я *Друг пізнається в біді*. Подано різні трактування разом із коментарями про різні джерела багатозначності прислів'я:

1. Особа, яка вважається достатньо близькою до вас, щоб попросити вас про допомогу, коли їй це потрібно (Синтаксична двозначність - чи потребує ваш друг допомоги, чи ви потребуєте допомоги).
2. Той, хто допомагає тобі, коли ти цього потребуєш, є справді твоїм другом (Лексична двозначність - справді або насправді).
3. Особа, яка допомагає тобі своїми діями, коли ти цього потребуєш, є справжнім другом, а не та, хто лише дає обіцянки (Ключове значення).
4. Той, хто є твоїм другом лише тоді, коли ти йому потрібен, не є справжнім другом (Лексична двозначність - «справжній друг» означає «справжній друг» чи «не справжній друг»?) [35].

Очевидно, що тільки конкретний контекст може розкрити справжнє значення прислів'я. Тому важливо аналізувати значення будь-якого прислів'я в унікальному контексті - соціальному, літературному, риторичному, журналістському чи іншому.

1.3 Першоджерела прислів'їв

Прислів'я, разом із загадками, жартами та казками, не є випадковими творами, які падають з неба або є результатом міфічної народної душі. Навпаки, вони завжди представляють собою творіння людей, будь то свідомо чи несвідомо. Прислів'я - це дотепність одного і мудрість багатьох [1, с. 109]. Коли висловлювання має в собі елемент істини або мудрості та включає одне чи кілька прислів'їв, воно може «зацікавити» та спочатку здобувати популярність в обмеженому колі, а потім розповсюджуватися в селі, місті, регіоні, країні, континенті і, врешті-решт, в усьому світі. Глобальне поширення прислів'їв не є недосяжною мрією, оскільки деякі стародавні прислів'я насправді стали популярними в різних частинах світу. Сьогодні, завдяки неймовірній силі масових комунікаційних засобів, новостворене прислів'я може швидко набути статусу справжнього прислів'я через радіо, телебачення та друковані засоби масової інформації. Так само, як і у випадку усного фольклору взагалі, початкове висловлювання може дещо змінюватися по мірі того, як його сприймають та переосмислюють, і, стаючи все більш анонімним, перетворюється на прислів'я, яке вражає своєю формулюванням, стилем і метафорою, легко запам'ятовується.

Старі літературні джерела чітко свідчать про те, що прислів'я існували у різних варіантах, поки одне конкретне сформулювання не вибороло статус стандарту. Наприклад, історичні варіанти прислів'я про розсудливість включають: *It is good to be wise before the mischief* (1584) 'Добре бути мудрим перед лихом', *After the business is over, every one is wise* 'Після того, як справу зроблено, кожен мудрий' (1666) та *It is easy to be wise after the event* 'Легко бути мудрим після того що трапилося' (1900), причому остання версія стала сучасною стандартною формою [41].

Зазвичай важко відстежити походження та історію конкретного прислів'я в мові. Такі дослідження надто швидко набувають значних розмірів, і вони стають захоплюючими, особливо коли виявляється, що досліджуване прислів'я має корені в середньовіччі або навіть в класичній античності. Оратор чи перекладач, орієнтований на дві мови, може помітити два типи прислів'їв. З

одного боку, існують прислів'я, які мають однакове значення, але відрізняються за структурою, лексикою та метафорами, що свідчить про їхнє походження відповідно до конкретних мов.

Регіональні прислів'я ускладнюють процес перекладу, оскільки часто відсутні еквіваленти в словниках, які, як правило, містять лише найпоширеніші прислів'я. З іншого боку, існує безліч прислів'їв, які не лише ідентичні в німецькій та англійській мовах, але й спільні для більшості германських, романських та слов'янських мов Європи, і це не становить особливих проблем при перекладі. Іншими словами, існують загальноєвропейські прислів'я, тобто такі, які розповсюджуються через точні переклади по всій Європі.

Чотири джерела поширення європейських прислів'їв можна виділити, і подібні проблеми виникали із поширенням прислів'їв в азійських, африканських та інших мовних і культурних групах. По-перше, це грецька та римська античність, чия прислів'єна мудрість отримала широкий географічний розповсюдження, переважно завдяки латинській мові. Наукове вивчення прислів'їв починається від Аристотеля, і багато грецьких прислів'їв можна знайти в творах Платона, Софокла, Гомера, Аристофана, Есхіла, Евріпіда та інших. Багато з них знову з'явилися у латинському перекладі в творах Плавта, Теренція, Цицерона, Горація та інших римських письменників [36].

Античні письменники чітко внесли свій вклад у формування латинських прислів'їв, що стали частиною багатой середньовічної традиції. Еразм Роттердамський грав ключову роль у поширенні класичної та середньовічної мудрості в Європі, видавши свою «Адагію», яка включала понад чотири тисячі пояснювальних приміток і есе на тему класичних прислів'їв і приказок. Також важливо зазначити внесок Мартіна Лютера в Німеччині, який використовував як латинські, так і місцеві німецькі прислів'я у своїх творах.

Це культурне надбання латинських прислів'їв знайшло шлях до різних європейських мов через переклади, використання в шкільних вправах з перекладу та усні канали. Спрощенням поширення є той факт, що деякі з цих прислів'їв стали міжнародно визнаними і глобально використовуваними. Це

свідчить про універсальний характер людського досвіду та розуміння, які містять ці прислів'я.

Отже, складно заперечити, що значна частина загальноєвропейських прислів'їв має своє коріння в античних часах. Це свідчення про глибокі історичні та культурні зв'язки, які витримали випробування часу та збереглися у різних європейських мовах. Інтеграція античних принципів та філософії у формі простих, але мудрих висловів підкреслює їхню універсальність та застосовність у різних культурних контекстах. Ця широка популярність та важливість загальноєвропейських прислів'їв в культурному спадку відображається в їхньому використанні для передачі життєвого досвіду, моральних цінностей та універсальних істин. Ці вислови виступають своєрідним кодом, який сприяє збереженню та передачі мудрості через покоління.

Також важливо враховувати, що різні народи та культури можуть мати власні варіації або тлумачення загальноєвропейських прислів'їв, що робить їх багатограними та адаптованими до специфіки різних мовних та культурних середовищ. Такий обмін культурним досвідом сприяє унікальності та різноманітності прислів'їв у різних культурних контекстах.

Національний характер наочно проявляється у відображенні в мові багатого історичного досвіду народу. Прислів'я є одним з найяскравіших пластів словникового складу мови. Вони стосуються практично всіх областей людського буття: сімейного укладу, характеру, традицій і звичаїв, здоров'я, душі. Знання прислів'їв народу дає можливість не тільки підвищити рівень володіння мовою, але і поліпшити розуміння способу мислення і менталітету цього народу. Прислів'я надають прекрасну можливість познайомитися з життям, культурою і національним характером носіїв цієї мови.

Джерела англійських прислів'їв дуже різноманітні і визначаються особливостями динаміки історичної англійської мови, національною специфікою британської культури та результатами її контактів з іншими культурами світу. За походженням англійські прислів'я традиційно поділяють на рідні та запозичені (переважно з латинської та французької).

Точне походження прислів'їв не завжди можна визначити спеціальним етимологічним аналізом через їх переважно словесне існування в мовленні, давнє походження окремих прислів'їв низку продуктивних моделей прислів'їв та екстралінгвістичних факторів пареміологічних запозичень. У зв'язку з цим емпіричним матеріалом для етимології прислів'їв є переважно її письмова фіксація, а також результати зіставлення пареміологічних одиниць різних мов або діалектів.

Рідні англійські прислів'я походять більше з фольклору (43%), ніж з писемних джерел (18,5%) і становлять національно-культурний компонент у пареміологічному фонді сучасної англійської мови. Слід зазначити, що частка прислів'їв з британської та американської англійської суттєво відрізняється залежно від джерела походження. Так, якщо британські прислів'я майже в 3 рази частіше походять з фольклору, то американські майже в 20 разів частіше походять з літературних джерел [35].

Англійські прислів'я, запозичені з інших мов, здебільшого походять з різноманітних писемних джерел (22,5%), меншою мірою - з іншомовного фольклору (16%). Кількість запозичених залежить від джерела походження в різних мовах. Так, запозичення з латині вдвічі більше походять з літературних джерел, ніж з фольклору, а з грецької - в 4 рази [32].

Найбільш точно поняття національного характеру, на наш погляд, можна позначити, як «своєрідний колорит способу мислення і дій, стійкі риси звичок і традицій, що формуються під впливом умов матеріального життя, особливостей історичного розвитку даної нації з специфіки її національної культури» [2].

Національний характер властивий будь-якому народу. Однак ні до якої нації це не відноситься в такій мірі, як до англійців. Таким чином, перша очевидна риса цього народу - стабільність і сталість характеру. Іншими типовими рисами національного характеру англійців прийнято вважати врівноваженість, манірність, прагнення дотримуватися традицій. Сучасні англійці вважають самовладання одним з головних достоїнств людського характеру.

Напевно, немає іншого такого народу, у якого б звичай зводився в недоторканий закон. Англійці строго підкоряються звичаям, традиціям і громадській дисципліні.

Англієць відчуває сильну потребу в суспільстві. Він щасливий і спокійний, якщо оточений людьми, з якими у нього багато спільних інтересів. У зв'язку з цим у англійців так поширені клуби, вигнання з яких - найбільша ганьба. Хороша репутація вкрай важлива для англійців.

Англійці дуже пихаті. Вони впевнені, що в їхній державі все йде краще, ніж в інших країнах. Недарма існує вислів, який говорить: *When the English see a handsome foreigner, they say he looks like an Englishman* 'Коли англійці бачать красивого іноземця, вони кажуть, що він схожий на англійця'. Однак при цьому неприборканої жадібності і пристрасті до наживи у них немає, англійці зовсім не скупі: вони люблять жити з комфортом і на широку ногу [36].

Таким чином, можна виділити наступні особливості національного характеру англійців: - сталість і ритуальність; - стриманість (в словах, емоціях, вчинках); - законослухняність; - турбота про репутацію; - працьовитість; - діловитість і розважливність; - марнославство; - замкнутість.

Прислів'я - стародавній жанр усної народної творчості. Вони сягають своїм корінням сивої давнини. Прислів'я, будучи невід'ємним атрибутом народного фольклору, несуть в собі відбиток життя нації. У них в повній мірі проявляється образ думок і характер народу.

Джерела виникнення прислів'їв найрізноманітніші. Нами було проведено дослідження, яке полягає у виявленні першоджерел походження англійських прислів'їв:

1. Споконвічно народні англійські прислів'я, пов'язані з звичаями, традиціями, переказами і повір'ями. Їх першоджерело знаходиться в колективному розумі народу. Вони висловлюють думку народу, в них полягає народна оцінка життя, спостереження народного розуму. Прислів'ям ставав не будь-який вислів, а тільки те, що узгоджувалося з думками безлічі людей. Такий вислів міг існувати тисячоліття, переходячи із століття в століття. Дуже детально

історія походження таких прислів'їв приведена у праці V. H. Collins [41]. Наприклад, фраза *Make hay while the sun shines* 'Куй залізо, поки гаряче', яка взяла свій початок з практики сільськогосподарських робіт, є прикладом такого прислів'я. Після того, як сотні або навіть тисячі людей висловили цю думку різними способами, ця думка почала своє життя в якості прислів'я. Так само вислів *Do not put all your eggs in one basket* 'Не кладіть всі яйця в одну корзину' виникло в результаті практичного досвіду торгових взаємин. Вираз *beat the air* 'даремно намагатися' походить від середньовічного звичаю розмахувати зброєю в знак перемоги, коли суперник не був на суді честі. Таким чином, з усією впевненістю можна сказати, що більшість прислів'їв мають народне походження.

2. Прислів'я, взяті з Біблії (біблеїзми) - ще одне літературне джерело, що дало життя величезній кількості прислів'їв. Це джерело поширення прислів'їв включає Біблію, чії прислів'ї належать до класичної античності та ранньої мудрості літератури. Біблія, яка є широко перекладеною книгою, справила значний вплив на поширення загально відомих прислів'їв. Різні перекладачі, працюючи над одними й тими ж текстами, внесли свій вклад у поширення цих прислів'їв. Кілька десятків біблійних прислів'їв існують в ідентичних формулюваннях у багатьох європейських мовах, навіть якщо мовці можуть іноді не пам'ятати, що саме вони використовують прислів'я з Біблії. Низка таких прислів'їв може служити прикладами цього явища. Оскільки Біблія перекладена з івриту, її мудрі висловлювання відображають ідеї старовірського суспільства. У колишні часи Біблія була найпопулярнішим джерелом знання, саме тому багато її висловлювань стали частиною суспільної свідомості і моралі. Причому більшість наших сучасників навіть не здогадуються про біблійне походження таких прислів'їв. Наприклад: *You can not serve God and mammon* 'Не можна служити Богу і чорту'; *The spirit is willing, but the flesh is weak* 'Дух бадьорий, але тіло слабке'; *As you sow, so you reap* 'Що посієш, те й пожнеш'; *Do not cast your pearls before swine* 'Не мечите бісер (перли) перед свинями'; *Cast not the first stone* 'Не кидай першим камінь'; *Charity covers a multitude of sins*

‘Милосердя спокутує багато гріхів’; *Bone of the bone and flesh of the flesh* ‘Кость від кістки і плоть від плоті’.

3. Прислів'я, першоджерелом яких з'явилися твори Вільяма Шекспіра (шекспіризми). У. Шекспір стоїть на другому місці після Біблії за кількістю цитат, які збагатили англійську фразеологію і тепер використовуються в якості англійськомовних прислів'їв [35]. За останніми даними, їх кількість дорівнює 105. Проте ми згодні з дослідниками, які нагадують, що «ніхто не може бути в повній мірі впевнений в тому, які з приписуваних У. Шекспіру прислів'їв дійсно є його творіннями, а які взяті ним з усної народної творчості» [7]. Вчені до цих пір знаходять прислів'я, що існували ще до У. Шекспіра, які згодом стали рядками його творів.

Багато шекспіризмів зберегли свою первинну форму, наприклад: *The beginning of the end* ‘Початок кінця’; *Sweet are the uses of adversity* ‘Не було б щастя, та нещастя допомогло’; *There's the rub* ‘Ось де собака зарита’. Інші є адаптацією його висловлювань: *The better part of valour is discretion* ‘Скромність - прикраса хоробрості’.

Поширення багатьох прислів'їв, що існували до У. Шекспіра, але приписуваних його перу, пов'язане з популярністю його творів. До таких належать: *salad days* (‘молодий—зелений’); *Better a witty fool than a foolish wit* ‘Краще розумний дурень, ніж дурний мудрець’; *Cowards die many times before their deaths* ‘Боягузи вмирають багато разів’.

4. Прислів'я, у яких є автори, як правило, відомі люди. Не тільки У. Шекспір, а й багато інших поетів і письменників збагатили англійську фразеологію. Однак справедливості заради слід зазначити, що введення того чи іншого фразеологізму в літературу не завжди означає його створення, оскільки автор міг вжити вираз, який вже існував в його час.

До прислів'їв автором яких вважається Джеффри Чосер, відносяться кілька оборотів: *he needs a long spoon that sups with the devil* ‘зв'язався з чортом, нарікай на себе’; *Murder will out* ‘шила в мішку не сховаєш’; *Through thick and thin* ‘незважаючи ні на які перешкоди’. Крістофер Марло вважається автором

вислову *to clip smb's wings* 'підрізати крила', а перу Джона Мільтона приписують такі крилаті вирази, як *better to reign in hell than serve in heaven* 'краще царювати в пеклі, ніж бути рабом в раю'; *Fall on evil days* 'чорні дні настали', *more than meets the eye* 'більше, ніж здається на перший погляд'. Олександр Поуп збагатив англійську фразеологію такими виразами, як *break a butterfly on the wheel* 'стріляти з гармати по горобцях'; *Fools rush in where angels fear to tread* 'дурням закон не писаний', а Джонатан Свіфт вважається автором прислів'я *Every man desires to live long, but no man would be old* 'Кожен хоче жити довго, але ніхто не хоче старіти' [34, с. 244].

5. Прислів'я, які запозичені з інших мов. Велике число англійських прислів'їв пов'язано з античною цивілізацією і міфологією. Це прислів'я та, що виникли в інших культурах. Встановити їх першоджерело дуже важко, т.к. прислів'я, перш ніж стати англійським, могло існувати на латинській, давньогрецькій або іспанській мові. Однак походження деяких прислів'їв встановлено точно. Прислів'я *evil be to him who evil thinks* прийшло в англійську мову з французької *honi soit qui mal y pense*. Англійськомовне прислів'я *through hardships to the stars* 'Через терни до зірок' має латинське походження *Per aspera ad astra*. Прислів'я *dead men do not bite* 'мертвий не кусається' прийшло в англійську з грецького через латину *mortui non mordent*. Прислів'я *hunger is the best sauce* 'голод - найкращий кухар' відповідає вислову Цицерона *fames optimum condimentum*, а прототипом *man is to man wolf* 'людина людині вовк' став вислів давньоримського поета Плавта *homo homini lupus est* [34, с. 248].

Додатковим важливим джерелом для загальноєвропейських прислів'їв є народна латина. Важливо зауважити, що латинська мова середньовіччя, маючи статус лінгва франка, породила нові прислів'я, які не відомі з класичних часів. За зусиллями Ганса Вальтера та Пауля Герхарда Шмідта була створена масивна 9-томна колекція «Lateinische Sprichwörter und Sentenzen des Mittelalters» (1963-1986), а також 13-томне «Lexikon der Sprichwörter des romanisch-germanischen Mittelalters» (1995-2002) від Самуеля Зінгера та Рікарди Лівер. Ці колекції показують зараз зв'язок із багатьма середньовічними латинськими прислів'ями.

Багато з цих середньовічних латинських прислів'їв, в точних перекладах, розповсюдилися в європейських мовах і стали одними з найпопулярніших прислів'їв, що використовуються і сьогодні.

У роботі було виявлено, що особливості національного характеру виявляються в прислів'ях як в найдавнішому жанрі усної народної творчості.

1.4 Класифікація прислів'їв

Питання класифікації прислів'їв у вітчизняній і зарубіжній пареміології є основоположним в зв'язку з тим, що від типу прислів'я залежить його смислова вмотивованість.

Описуючи різноманітність класифікаційних схем прислів'їв, Б. Мілнер відзначає їх чотириступінчасту структуру, А. Дандес опозиціональну структуру і теорію бінарної опозиції Г. Л. Пермяков семіотичні відмінності прислів'їв Н. Норрік типи їх образності [37, с.132]. Згідно Б. Мілнер і А. Дандес, послівний вираз - це чотирьохступчаста структура, яку можна розділити на дві частини, кожна з яких складається ще з двох. Дві частини структури представляють собою основну частину висловлювання (head) і другорядну (tail), які мають або позитивне забарвлення (+), або негативне (-), продукуючи таким чином протиставлення, синонімію, антонімію в структурі послівного вираження. Доповнює цю теорію положення про бінарну опозицію Дандес, постулює два типи прислів'їв (що містять протиставлення *oppositional*) і не містять такого (*nonopposotional*) [36].

Основні тематичні категорії, зазначені вище прислів'ями англійської мови, зводяться до наступних тринадцяти тем, розроблені В. Мідером:

- 1) знання, отримані емпіричним шляхом;
- 2) загальновідома істина і ставлення людей один до одного;
- 3) соціокультурні концепти;
- 4) життєдіяльність людини;
- 5) почуття міри;
- 6) мораль і моральність;
- 7) соціальне життя;
- 8) соціальне спілкування;
- 9) комунікація;
- 10) соціальні позиції;
- 11) домовленості і суспільні підвалини;
- 12) навчання;

13) концепт часу [35, с. 67].

Дана класифікація, безумовно, носить універсальний характер і застосована до англійськомовних прислів'їв. Ідея універсальності прислів'їв В. Мідером розділяється зарубіжними дослідниками.

Основні структурні особливості англійськомовних прислів'їв можна звести до наступних положень:

1. Прислів'я в більшості випадків є аподиктичне судження. Подібні судження зводяться до чотирьох логікосеміотичних інваріантів, в яких моделюються взаємини між суб'єктами / об'єктами / діями / подіями. Однак в Послівному фонді є великий пласт текстів, які можна ідентифікувати з першим Послівним інваріантом лише за тієї умови, що в логічну структуру паремії додається оператор повинності. Вони дещо відрізняються від інших прислів'їв специфікою значення та особливостями побутування: не володіють гетероситуативністю, рідко втрачають свою ідентичність. Мають форму наказового способу (в позитивному / негативному контексті) і умовне підрядне речення. Умовно назвемо цю групу прислів'їв формулами, що конституюють поведінку. Наприклад: *AFTER dinner rest a while, after supper walk a mile; if you want to LIVE; and thrive, let the spider run alive; Never let the SUN go down on your anger; ASK a silly question and you get a silly answer; Who says A must say B; THINK global, act local* та ін.

2. Прислів'я зі структурою наказової і умовної пропозицій, не спонукають до дії, а розкривають наслідки вчинення першої дії наступним: *GO abroad and you'll hear news of home; if you do not SPECULATE, you can not accumulate; ASK a silly question and you get a silly answer; TALK of the Devil, and he is bound to appear; give a DOG a bad name and hang him;* та ін.

3. Прислів'я з паралельними конструкціями: *Garbage in-garbage out; he that GOES a-borrowing, goes a-sorrowing; you SCRATCH my back, I'll scratch yours;* та ін.

4. Прислів'я, що мають структуру риторичного запитання: *Is the Pope Catholic ?; When ADAM delved and Eve span, who was then the gentleman ?; Why KEEP a dog and bark yourself ?;* та ін.

5. Прислів'я, які мають структуру ствердної пропозиції: *Birds of a feather flock together; Nature abhors a vacuum; ABSENCE makes the heart grow fonder; He who is ABSENT is always in the wrong; Power corrupts; out of the FULLNESS of the heart the mouth speaks; ACCIDENTS will happen (in the best-regulated families* та ін.

6. Прислів'я, що розкривають причинно-наслідкові зв'язки: *Set a BEGGAR on horseback, and he'll ride to the Devil; as the TWIG is bent, so is the tree inclined; Where BEES are, there is honey; if you SIT by the river for long enough, you will see the body of your enemy float by;* та ін.

7. Прислів'я, які образно оцінюють об'єкти / суб'єкти / обставини / дії. Наприклад: *YORKSHIRE born and Yorkshire bred, strong in the arm and weak in the head; one ENGLISHMAN can beat three Frenchmen; it is easy to find a STICK to beat a dog; a WOMAN, a dog, and a walnut tree, the more you beat them the better they be; BEGGARS can not be choosers;* та ін.

8. У прислів'ях ключові слова об'єднуються безпосередньо по семантичному критерію: *Give the devil your finger and he wants the whole arm* (hyponymy - finger, hyperonymy - arm);

9. У прислів'ї характерно об'єднання типових колокацій: *He that wants to beat a dog, (always) finds his stick (to beat - stick); Everything is not gold what glitters* (gold - glitter);

10. У прислів'я включаються синоніми і антоніми: *Measure once - cut twice; Speech is silvern, silence is golden; Outside hey, inside ugh; He that digs a hole for somebody else falls into it himself* [37, с. 21].

Також прислів'я можна класифікувати за ідейно-тематичними групами так як зрозуміло, що прислів'я отримали популярність у результаті свого широкого використання усіма верствами населення у різних аспектах життя, які і в наш час є актуальними . Можливо вирізнити безліч ідейно-тематичних груп

прислів'їв, але не всі вони широко використовують у міру свого вузького значення та низької актуальності серед людей. Варто також пам'ятати, що сам по собі поділ є доволі суб'єктивний в міру своєї значимості серед різних прошарків населення.

Ідейно-тематичні групи прислів'їв:

1) Прислів'я на позначення позитивних рис людей. Наприклад: *Honesty is the best policy* 'Чесність - найкраща політика'. *Handsome is as handsome does* 'Судять не по словам (зовнішності), а по вчинках'.

2) Прислів'я на зображення ставлення людини до праці. Наприклад: *Don't count your chickens before they are hatched* 'Курчат по осені рахують'; *Leave no stone unturned* 'зробити усе можливе'; *Saying and doing are two things* 'Легше сказати, ніж зробити'; *Never put off till tomorrow what you can do today* 'не відкладай на завтра те, що можеш зробити сьогодні'.

3) Прислів'я про їжу. Наприклад: *The appetite comes with eating* 'Апетит приходить під час їжі'; *The nearer the bone, the sweeter the flesh* 'Залишки-найсмачніші'; *Eat at pleasure, drink with measure* 'їж у задоволення, а пий у міру'.

4) Прислів'я про дружбу. Наприклад: *A friend in need is a friend indeed* 'друг пізнається в біді'; *Only your real friends tell you when your face is dirty* 'Лише справжній друг скаже правду, якою б вона не була'; *A friend to all is a friend to none* 'Знайомих багато, а друзів немає'.

5) Прислів'я на тему здоров'я. Наприклад: *A sound mind in a sound body* 'В здоровому тілі здоровий дух'; *A bag of bones* 'Шкіра та кості'; *Time flies*. 'Час кращий лікар'; *Early to bed and early to rise, makes a man healthy, wealthy, and wise*. 'Хто рано встає, тому Бог дає'; *Laughter is the best medicine* 'Сміх найкращий лікар'.

6) Прислів'я погоди, що є особливо актуальними серед англійців через особливість їх клімату. Наприклад: *cloud on one's happiness* 'ложка дьогтю в бочці меда'; *on cloud nine* 'на сьомому небі'; *become misty-eyed* 'стати синтєментальним та мрійливим'; *A storm in a teacup* 'роздувати з мухи слона' [14, с. 304].

7) Прислів'я про гроші. Наприклад: *Money is the root of all evil* 'гроші корінь усього зла'; *Money has no smell* гроші не пахнуть; *Bad penny always comes back* 'не рий яму іншому сам туди попадеш'.

8) Прислів'я про час. Наприклад: *Do not whistle until you are out of the wood* 'не кажи гоп поки не перескочиш'; *An hour in the morning is worth two in the evening* 'ранок мудріший ніж вечір'.

9) Прислів'я священого писання (біблійні прислів'я). Наприклад: *You cannot make bricks without straw; You cannot serve God and mammon* не можна 'одночасно служити Богу та дияволу'; *The spirit is willing, but the flesh is weak* 'сильний дух, а тіло слабке'.

Якщо мова йде про класифікацію прислів'їв то варто згадати класифікацію К. Є. Ізарда [29, с. 864]. Він виділяє 10 тематичних груп у тематичному полі, що зв'язані з фразеологічними одиницями на позначення емоцій та почуттів в англійській мові:

1.) зацікавленість та збудження;
2.) радість та задоволення;
3.) здивування;
4.) страждання і горе;
5.) злість та гнів;
6.) відраза та огида;
7.) зневажливість та презирство;
8.) страх і жах;
9.) сором та невпевненність;
- 10.) вина та каяття.

Висновки до розділу 1

Отже, прислів'я - це фразеологічні одиниці, що позначають найрізноманітніші сторони та аспекти життя людей. В основі прислів'я лежить завдання повчати, застерігати і т.п. . Прислів'я завжди є пропозицією. Вона переслідує дидактичну мету. По своїй природі англійськомовні прислів'я має ширше значення ніж в українській, це можна спостерігати у тому що в англійській мові немає такого поняття, як приказка, та в свою чергу відноситься до однієї категорії.

Прислів'я вживаються з деякими практичними, прагматичними цілями в різних обставинах повсякденного спілкування. За допомогою прислів'їв ми можемо висловити думки, щось спрогнозувати, висловити сумніви, когось дорікнути, когось виправдати чи виправдати, застерегти від чогось, порадити щось і так далі, тощо.

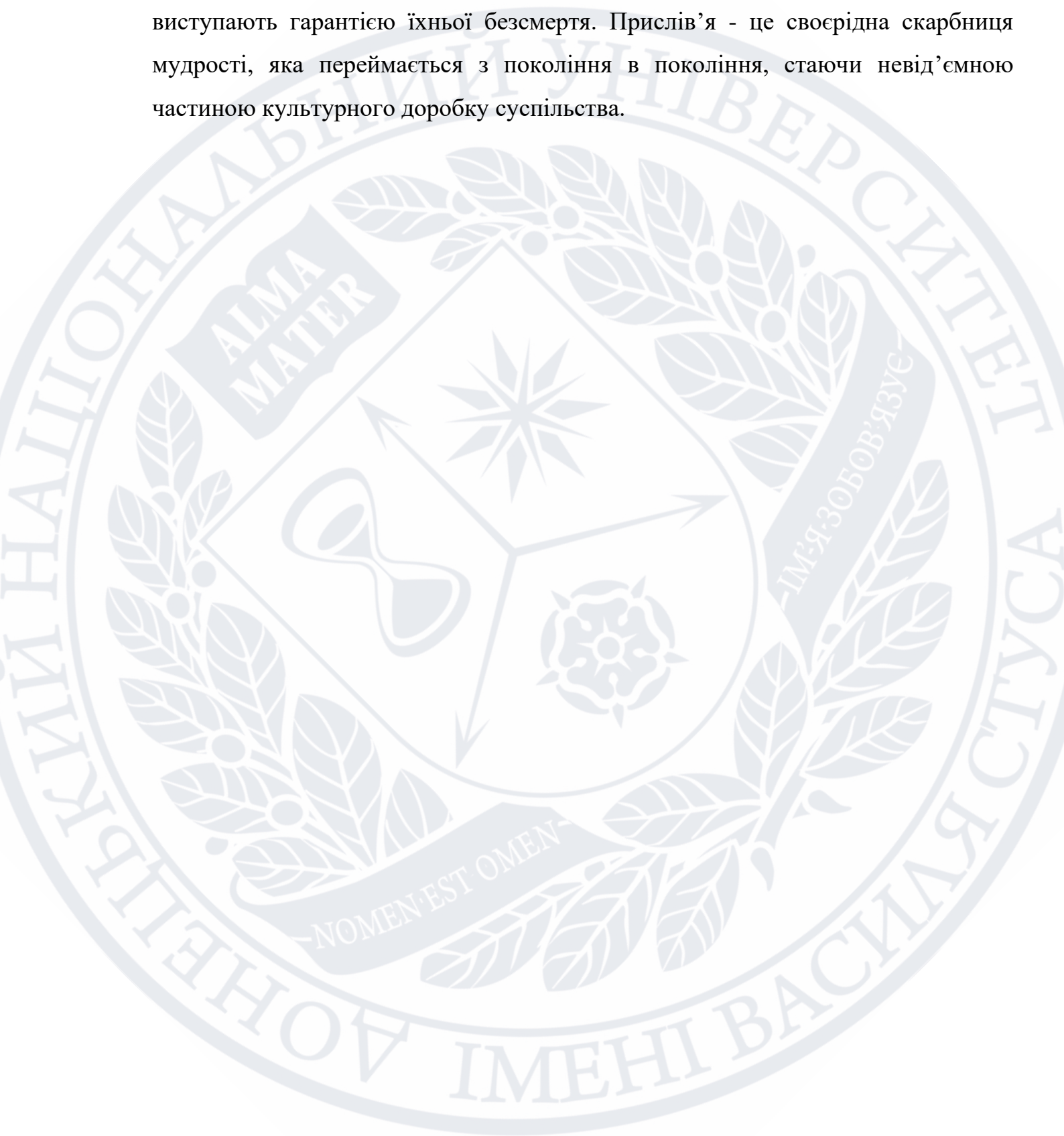
Можна з впевненістю сказати, що прислів'я являється частиною традицій та історії будь-якого народу, тому що саме це і створює зміст будь-якого прислів'я. Англійськомовні прислів'я відображають культуру, менталітет та досвід цього народу, вони є важливим прийомом у спілкуванні, який широко використовується у їх регіоні.

Як фразеологічні мовні одиниці, прислів'я мають різноманітні джерела свого походження, а саме з Біблії (біблеїзми), прислів'я Шекспіра (шекспіризми), що стали культовими для свого народу та і є актуальними і в наш час, запозичення з різних мов світу.

Розглядаючи класифікацію англійськомовних прислів'їв, варто зауважити, що їх існує велика кількість, і вони охоплюють широкий спектр тем: від положення людини в суспільстві до ідейно тематичних груп, таких як погода, гроші, проблеми, здоров'я, позитивні риси і багато інших. Прислів'я вражають своєю різноманітністю та здатністю виражати найрізноманітніші емоції людини, включаючи радість, гнів, щастя, сум, занепокоєність, страх і багато інших.

Безсумнівно, прислів'я - це справжній класик усної народної творчості, який не тільки відображає культурні та історичні аспекти суспільства, але і

витримує випробування часу. Хоча не кожне з них може вважатися безумовно вічним, загальна необхідність мовної творчості та її вираження у народі виступають гарантією їхньої безсмертя. Прислів'я - це своєрідна скарбниця мудрості, яка переймається з покоління в покоління, стаючи невід'ємною частиною культурного доробку суспільства.

РОЗДІЛ 2

СТРУКТУРНО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ІВ

Структура речення у світі паремій виступає невід'ємним компонентом для вираження та закріплення пареміологічних одиниць. Предикативні прислів'я, що їх характеризує смислова та інтонаційна завершеність, а також синтаксична членованість, стають ключовими елементами їхньої конструкції.

Ці прислів'я, виражаючи глибокі істини чи настанови, відрізняються лаконічністю та точністю виразу. Їхня синтаксична організація спрямована на ефективне висловлення ідеї, а необхідність виокремлення дієслова відсутня, оскільки вони напружені безпосередньо на відтворення позначеної позамовної ситуації.

2.1. Лексико-граматичні засоби реалізації англійських прислів'їв

Паремії, зберігаючи в собі риси речення-тексту, стають унікальними мовними конструкціями. Вони виокремлюються своєрідністю, властивою їхнім інгерентним характеристикам. Такий особливий тип речення надає пареміям не лише мовної, але й культурної значущості, роблячи їх невід'ємною частиною національної та етнічної спадщини. Віддзеркалюючи власне бачення світу та дух народу, паремії виступають особливим видом комунікації, який зберігає свою актуальність та важливість через покоління.

Синтаксичне моделювання прислів'їв виступає як ключовий інструмент для вивчення цих виразів на рівні їхніх граматичних та структурних особливостей, а також для розкриття їхнього прагматичного потенціалу. Основною метою такого аналізу є визначення частотних моделей у вживанні прислів'їв та вивчення їх місця в синтаксичній структурі мови [31, с. 83].

Дослідження синтаксичних моделей дозволяє виявити тенденції в утворенні речень з прислів'ями та визначити типові конструкції, в яких вони використовуються. Це включає аналіз ролі прислів'їв у різних синтаксичних

конструкціях, таких як розширення підмета, обставини, чи прямої репліки. Розгляд граматичних особливостей допомагає виявити структурні закономірності та особливості їхнього використання в мовленні.

Важливим аспектом синтаксичного моделювання є також осмислення прагматичного потенціалу прислів'їв. Це означає вивчення того, як їхні синтаксичні конструкції та граматичні особливості впливають на сприйняття, ефективність та виразність виразу. Аналіз прагматичних аспектів розкриває, як прислів'я взаємодіють з аудиторією, надаючи їм певний тон, емоційну насиченість чи вираження певного ставлення до ситуації тому синтаксичне моделювання прислів'їв не лише розкриває структурні риси цих виразів, але і вивчає їхню роль у виразі мовної ефективності та передачі мудрості та досвіду через мовленнєвий акт [20].

При вивченні властивостей, змісту та можливостей моделей паремій, важливо репрезентувати продуктивні моделі у зручній для вживання формі, адже прислів'я відносять до текстів жорсткого типу [21, с. 83].

Тексти жорсткого типу функціонують у синтаксично замкнутому вигляді [21, с. 200]. Вони мають високий ступінь структурної цілісності, а також просту синтаксичну побудову. Такі тексти не потребують застосування складних лексико-граматичних засобів [20, с. 244].

Лінгвісти зазначають, що найбільш поширена ознака паремій - синтаксична структура побудована за допомогою моделей простого або складного речення. Саме у таких пареміях використовуються розповідні та спонукальні типи висловлень у стверджувальній або заперечній формі [20, с. 240].

Паремії відносяться до нетипових текстів, які складають особливу групу комунікативних одиниць малих форм. Структура прислів'їв складається з одного простого або складного речення. Дослідження показали, що такі речення складаються з односкладових речень та двоскладових речень з підметом і присудком [20, с. 241].

Двоскладові речення-прислів'я більш поширені, на відміну від односкладових прислів'їв, наприклад:

Careless shepherds make many a feast for the wolf 'у недбалого пастуха вовки завжди ситі'

Прислів'я та приказки мають тенденцію до скорочення та набувають статусу номінативних одиниць:

On cloud nine;

On pins and needles;

Under the weather [14].

Паремії репрезентовані трьома синтактико-структурними типами:

- 1) розповідними,
- 2) спонукальними,
- 3) питальними.

Форма минулого часу дуже рідко використовується в англійських прислів'ях, навпаки, переважає форма теперішнього часу та позачасова форма дієслова, окличні прислів'я взагалі відсутні [21].

Існує чотири загальних типа прислів'їв, які відрізняються певними конституційними, змістовними та прагматичними властивостями: питальні, розповідні двоскладові, односкладові непередикативні, односкладові передикативні.

На думку О.В. Кореня, виділити чітку модель питальних паремій не можливо. Мова йде про обов'язкову наявність спеціального питального слова. Структурі питальних прислів'їв властиві значення розповідних та спонукальних речень [18].

Питальні паремії налічують поради, здивування, докори, застереження спонукання та протести. Таким пареміям характерні емоційність та ввічливість, наприклад:

Why keep a dog and bark yourself?

Основа паремійного вислову становить собою складну мозаїку факторів, що включає в себе аспекти адресата, ситуації та адресанта. Ключовим

утворювачем визначальної магії питальних прислів'їв виступає сутнісне значення, що виражає емоції. У контексті цих висловів, запит інформації, як правило, виступає на другий план, оскільки питальні прислів'я передають не лише бажання отримати відповідь, а й непередбачуваність ситуації чи виникнення подій. У силу своєї природи, питальні прислів'я мають тенденцію більше акцентувати увагу на вираженні емоційного стану адресанта або особи, до якої вони звертаються. Це може бути виявом зацікавленості, здивування, чи навіть тривожності перед несподіванкою.

Подальше розглядання контексту питання також розкриває важливість самої ситуації, в якій виникає це питання. Чи є вона повсякденною чи надзвичайною, складною чи веселим моментом - це усе відображається у виборі саме питання тому питальні прислів'я вирізняються своєю емоційною насиченістю та здатністю передати глибину внутрішнього світу адресанта, дозволяючи відчутти не тільки інтерес до інформації, але й саме емоційне колірне палітра цього запитання.

Незважаючи на велику кількість односкладових речень-прислів'їв, двоскладові речення складають найбільшу групу пареміологічних одиниць. В односкладових реченнях-пареміях, які є результатом скорочення повних речень, відсутній суб'єкт речення, що знаходиться у пресупозиції і легко встановлюється. Часто ці предикативні прислів'я звертаються до свого реципієнта, а схований підмет імплікує звертання "you". Такий підмет легко встановлюється та не є носієм великої інформації, тобто, його опущення не призводить до втрати важливої інформації. Спонукальні паремії характеризуються імперативністю та директивністю.

Відповідно до проведених досліджень, імперативний спосіб дієслова виявляється у близько кожному восьмому прислів'ї. Ці імперативи утворюють різні конструкції, включаючи прості, складносурядні та складнопідрядні речення, які можуть містити заперечення чи відсутність заперечення. Це різноманіття в синтаксичних конструкціях імперативів підкреслює багатогранність їхнього використання в прислів'ях. Визначення зв'язку між

моделлю та твердженням чи запереченням можна здійснити шляхом врахування кількох факторів. По-перше, тип предиката грає важливу роль у формулюванні імперативів у прислів'ях. По-друге, аксіологічне значення та оцінка також впливають на структуру речень, де імператив використовується. Стверджувальна форма імперативу охоплює акціональні та позитивно-оцінні моделі, підкреслюючи позитивний характер та оцінку дії. Негативна форма, натомість, включає неакціональні моделі та негативні оцінні значення, передаючи відмову від дії або негативний характер ситуації.

Вивчення синтаксичних та аксіологічних аспектів імперативного вживання у прислів'ях розкриває багатоцільвий та глибокий характер цих висловлювань у вираженні настанов, порад чи загальних життєвих принципів [23].

Англійські прислів'я, неперевершено вбудовані в мовний ландшафт, вигідно відрізняються застосуванням у евфронічних формах, що додає їм виразності та сприяє легкості у запам'ятовуванні та відтворенні. Евфронія, або приємність виразу, створює не лише позитивне емоційне сприйняття, але і робить прислів'я ефективними засобами комунікації.

Зокрема, виокремлення двох основних типів моделей прислів'їв - розповідних та імперативних, розкриває їхню функціональну різноманітність. Розповідні прислів'я часто служать як засіб передачі життєвої мудрості або узагальнення досвіду, використовуючи невеликі групи слів, але з потужним сенсом. Імперативні прислів'я, навпаки, можуть виступати як вказівки чи поради, надаючи висновкам та рекомендаціям додатковий авторитет та вагомість. Такий тип прислів'їв акцентує на дії та вчить, враховуючи своєрідні форми інструкційності. Усі ці особливості роблять англійські прислів'я неперевершеними засобами вираження мудрості, досвіду та настанов, а їхня евфронічна природа додає чарівності та привабливості в їхньому використанні. В англійських пареміях переважають структури двоскладових речень з підметом та присудком, а також односкладові речення з присудком. Різноманіття структур не впливає на семантику паремій, про це свідчить тенденція до скорочення.

Структура прислів'їв будується у формі побажань, застережень, порад, які адресовані реципієнтам аби створити канонізовані стереотипи поведінки.

2.2. Структурний аналіз англійських прислів'їв на позначення емоцій людини

Наступною не менш важливою для комплексного аналізу прислів'їв на позначення емоцій людини є структурна класифікація. Оскільки всі досліджувані паремії це речення, вважаємо доцільним прокласифікувати їх відповідно до типів речень за структурою.

Більшість англійських паремій на позначення емоцій людини становлять прості речення, а саме 126 одиниць, що становить 90,00%. Наприклад:

Absence makes the heart grow fonder ‘розлука посилює любов’;

A chain is only as strong as its weakest link ‘де тонко, там і рветься’;

A drowning man will clutch at a straw ‘той, хто топиться, за соломинку схопиться’;

Once bitten twice shy ‘обпікшись на молоці, будеш дути і на воду’;

No gain without pain ‘щоб рибу лізти, треба у воду лізти’;

Why keep a dog and bark yourself? ‘якщо тримаєш собаку, сам не гавкай’.

Прості речення у свою чергу поділяються на односкладні та двоскладні. Більшу частину прислів'їв представлених простими речень складають двоскладні речення, а саме 94 одиниці, тобто 67,14%. Наприклад:

Adversity and loss make a man wise ‘біди мучать, але розуму вчать’;

All good things come to an end ‘у всього хорошого є кінець’;

All's well that ends well ‘все добре, що добре закінчується’.

Прислів'я утворені за моделлю односкладних речень становлять 32 одиниці, що у свою чергу, дорівнює 22,86%. Наприклад:

Better to be poor and healthy rather than rich and sick ‘здоров'я перевище багатства’;

Easy come, easy go ‘легко прийшло, легко пішло’;

Hope for the best, prepare for the worst ‘надійся на краще, але готуйся до гіршого’.

Найменшою продуктивністю характеризуються складні речення. Було виділено 14 одиниць складних речень (10,00%). Наприклад:

Get out while the going (getting) is good ‘йди, поки це ще можливо (безпечно)’;

Dogs bark, but the caravan goes on ‘собаки гавкають, а караван йде’;

Prosperity makes friends, adversity tries them ‘друзі познаються в бід’і.

Складнопідрядні речення становлять 8 одиниць, тобто, 5,71% від загальної суми прислів’їв, наприклад:

If there were no clouds, we should not enjoy the sun ‘не було б хмар, ми б не любили сонце’;

Don't halloo till you are out of the wood ‘не кажи «гоп», поки не перецибнеш’;

Never trouble trouble till trouble troubles you ‘не буди лихо, якщо воно тиххо’.

Прислів’я побудовані за моделлю складносурядних речень становлять 3 одиниці (2,14%), наприклад:

Feed a dog for three days and he will remember your kindness for three years; feed a cat for three years and she will forget your kindness in three days ‘годуй собаку три дня і вона запам’ятає це на три роки; годуй kota три роки і він забуде це через три дня’.

Sticks and stones may break my bones but words will never hurt me ‘від палиці усе заболить, а слово повз вух пролетить’.

Складні речення з безсполуниковим зв’язком становлять 3 одиниці, так само 2,14%, наприклад:

The higher the monkey climbs the more he shows his tail ‘чим вище залазить мавпа, тим краще видно її хвіст’;

Laugh and the world laughs with you; weep and you weep alone ‘посміхнись і увесь світ посміхнеться з тобою, заплач і ти будеш один’.

Основні структурні типи англійськомовних прислів’їв на позначення емоцій людини з кількісними характеристиками проаналізовано в Таб. 2.1

Структура паремій на позначення емоцій людини

Види речень	Кількість одиниць	%	Приклади
1.Прості речення	126	90,00	
1.1.Двоскладні речення	94	67,14	<p><i>All's fair in love and war;</i></p> <p><i>Barking dogs seldom bite;</i></p> <p><i>Cowards die many times before their deaths;</i></p> <p><i>Curiosity killed the cat;</i></p> <p><i>Every dog has his day;</i></p> <p><i>Fortune favors the brave;</i></p> <p><i>Grief divided is made lighter;</i></p> <p><i>Ignorance is bliss;</i></p> <p><i>It's better to be safe than sorry;</i></p> <p><i>It's no use crying over spilt milk;</i></p> <p><i>Laughter is the best medicine;</i></p> <p><i>No news is good news;</i></p> <p><i>One shouldn't miss forest for the trees;</i></p> <p><i>Still waters run deep;</i></p> <p><i>The harder you work, the luckier you get;</i></p> <p><i>The road to hell is paved with good intentions;</i></p> <p><i>He that goes a-borrowing, goes a-sorrowing;</i></p> <p><i>A guilty conscience needs no accuser;</i></p> <p><i>He who rides a tiger is afraid to dismount;</i></p> <p><i>After a storm comes a calm;</i></p>

		<p><i>Never let the SUN go down on your anger;</i></p> <p><i>A hungry man is an angry man;</i></p> <p><i>Bad news travels fast;</i></p> <p><i>A bad workman blames his tools;</i></p> <p><i>Hope is a good breakfast but a bad supper;</i></p> <p><i>When things are at the worst they begin to mend;</i></p> <p><i>A good beginning makes a good ending;</i></p> <p><i>The man who has once been bitten by the snake fears every piece of rope;</i></p> <p><i>The bleating of the kid excites the tiger;</i></p> <p><i>Blessed is he who expects nothing, for he shall never be disappointed;</i></p> <p><i>A deaf husband and a blind wife are always a happy couple;</i></p> <p><i>A bully is always a coward;</i></p> <p><i>Call no man happy till he is dead;</i></p> <p><i>Every cloud has a silver lining;</i></p> <p><i>Every flow must have its ebb;</i></p> <p><i>A heavy purse makes a light heart;</i></p> <p><i>It is a sad heart that never rejoices;</i></p> <p><i>The worse luck now, the better another time;</i></p> <p><i>None but the brave deserves the fair;</i></p> <p><i>Don't cry before you are hurt;</i></p> <p><i>Don't make yourself a mouse, or the cat will eat you;</i></p> <p><i>In a calm sea every man is a pilot;</i></p>
--	--	---

		<p><i>It is easy to bear the misfortunes of others;</i></p> <p><i>Be careful what you pray for, you might get it;</i></p> <p><i>True love is touching the soul with heart;</i></p> <p><i>A clever hawk hides its claws;</i></p> <p><i>Hasty climbers have sudden falls;</i></p> <p><i>Confession is good for the soul;</i></p> <p><i>Consciousness makes cowards of us all;</i></p> <p><i>Evil communications corrupt good manners;</i></p> <p><i>Scornful dogs will eat dirty puddings;</i></p> <p><i>A shy cat makes a proud mouse;</i></p> <p><i>A friend in need is a friend indeed;</i></p> <p><i>With a sweet tongue and kindness, you can drag an elephant by a hair;</i></p> <p><i>Faint heart never won fair lady;</i></p> <p><i>First impressions are the most lasting;</i></p> <p><i>He laughs best who laughs last;</i></p> <p><i>Laughter is the best medicine;</i></p> <p><i>Love begets love;</i></p> <p><i>Love laughs at locksmiths;</i></p> <p><i>Love makes the world go round;</i></p> <p><i>Whom the Gods would destroy, they first make mad;</i></p> <p><i>The first duty of a soldier is obedience;</i></p> <p><i>Pride feels no pain;</i></p> <p><i>Pity is akin to love;</i></p> <p><i>Little things please little minds;</i></p> <p><i>It is not work that kills, but worry;</i></p>
--	--	--

		<p><i>It takes all sorts to make a world; A trouble shared is a trouble halved; When you are in a hole, stop digging; Revenge is sweet; Things past cannot be recalled; Two of a trade never agree; It takes Two to make a quarrel; Threatened men live long; Bad news travels fast; It's an ill wind that blows nobody any good; Misery loves company; Hard words break no bones; Haste makes waste; Good fences make good neighbours; Money can't buy happiness; A little pot is soon hot; A soft answer turneth away wrath; Be careful what you pray for, you might get it; Hope deferred makes the heart sick; A rotten apple spoils the barrel; Offenders never pardon.</i></p>
--	--	--

1.2.Односкладні речення	32	22,86	<p><i>Better be envied than pitied;</i></p> <p><i>Better to have loved and lost, than never;</i></p> <p><i>to have loved at all;</i></p> <p><i>Better to wear out than to rust out;</i></p> <p><i>Once bitten, twice shy;</i></p> <p><i>Nothing so bold as a blind mare;</i></p> <p><i>Sing before breakfast, cry before night;</i></p> <p><i>Business before pleasure;</i></p> <p><i>Make the best of a bad bargain;</i></p> <p><i>Make the best of a bad job;</i></p> <p><i>Take the rough with the smooth;</i></p> <p><i>Strike while the iron is hot;</i></p> <p><i>Love me little, love me long;</i></p> <p><i>Out of sight, out of mind;</i></p> <p><i>Let the buyer beware;</i></p> <p><i>Do right and fear no man;</i></p> <p><i>Love me, love my dog;</i></p> <p><i>Drive gently over the stones;</i></p> <p><i>Keep your own fish-guts for your own sea-maws;</i></p> <p><i>Don't get mad, get even;</i></p> <p><i>One for sorrow, two for mirth; three for a wedding, four for a birth</i></p> <p><i>See no evil, hear no evil, speak no evil;</i></p> <p><i>Tell the truth and shame the Devil;</i></p> <p><i>Help you to salt, help you to sorrow;</i></p> <p><i>Marry in haste, repent at leisure;</i></p> <p><i>Marry in May, rue for aye;</i></p> <p><i>Please your eye and plague your heart.</i></p>
-------------------------	----	-------	--

2.Складні	14	10,00	
2.1.Складнопідрядні	8	5,71	<i>If you don't speculate, you can't accumulate;</i> <i>It is merry in hall when beards wag all;</i> <i>It is too late to shut the stable-door after the horse has bolted.</i>
2.2.Складносурядні	3	2,14	<i>Feed a dog for three days and he will remember your kindness for three years;</i> <i>feed a cat for three years and she will forget your kindness in three days;</i> <i>Sticks and stones may break my bones but words will never hurt me.</i>
2.3.Безсполучникові	3	2,14	<i>The higher the monkey climbs the more he shows his tail;</i> <i>Laugh and the world laughs with you;</i> <i>weep and you weep alone.</i>

Провівши кількісний аналіз структурних типів на позначення емоцій людини можна визначити, що більшість паремій представлені простими реченням 90,00% (126 одиниць). Серед них найбільш продуктивними є двоскладні речення, які становлять 67,14% (94 одиниці), односкладні речення становлять 22,86% (32 одиниці).

Складні речення відзначаються меншою частотою вживання та складають 10,00% (14 одиниць). Серед цих паремій слід виділити складнопідрядні речення, 5,71% (8 одиниць), складносурядні 2,14% (3 одиниці) та складні речення з безсполучниковим зв'язком, 2,14%, (3 одиниці).

Висновки до розділу 2

Вивчаючи структуру англійських прислів'їв, доцільно використовувати метод моделювання, адже модель надає нову інформацію про об'єкт, що автоматично впливає на процес та час вивчення структури прислів'їв.

Існують три основні підходи до вивчення прислів'їв: аналіз граматико-структурних аспектів паремій, дослідження моделей прислів'їв і використання прагматичного потенціалу прислів'їв. Перший підхід розглядає три додаткові аспекти: синтагматичний, семантичний та модельний.

Функціональний аспект прислів'їв спрямований на вивчення взаємодії між прислів'ям і контекстом. У процесі висловлювання одночасно реалізуються прагматичні, соціальні та моделювальні функції. Структура речення постає планом вираження пареміологічної одиниці. Такі речення лаконічно виражають сенс та орієнтуються не на дієслово, а на позначену позамовну ситуацію.

Прислів'я відзначаються як текстами жорсткого типу, що означає, що вони функціонують у формі синтаксично замкнутого вислову, обладнаного високим рівнем структурної цілісності та простою синтаксичною побудовою. Вони представлені трьома синтактико-структурними типами: розповідними, спонукальними та питальними.

Ця особливість прислів'їв дозволяє їм відзначатися в текстах як надійними та стійкими елементами, що забезпечують високий рівень структурної упорядкованості. Розповідні прислів'я створюють контекст для передачі історій чи фактів, спонукальні надають прагматичні вказівки, а питальні викликають увагу читача чи слухача, стимулюючи активну взаємодію з текстом. Таким чином, прислів'я виступають не лише як мовні одиниці, а й як ефективні засоби комунікації, забезпечуючи текстові матеріали якістю та лаконічністю.

Найпоширеніша структура паремій відповідає структурним моделям простих або складних речень у формі розповідного, стверджувального або заперечного типу висловлювання.

Аналіз структури англійських прислів'їв на позначення емоцій людини показав, що найчастіше такі паремії побудовані за структурою простих речень переважають двоскладні речення з підметом та присудком.

РОЗДІЛ 3

СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ЇВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙ ЛЮДИНИ

Як було сказано у попередньому розділі, прислів'я займають особливе місце в системі будь-якої мови, зокрема в англійській, що спостерігається, як і в фольклорі, так і в повсякденному спілкуванні. Однією із метою застосування, цієї паремії є необхідність передачі не лише повчального контексту, але й емоційного стану мовця, що чітко б дало оцінку та опис ситуації, в якій воно використовується. Найкращим засобом зображення унікальності прислів'їв є стилістичні прийоми.

3.1 Стилiстичнi особливостi англiйськомовних прислiв'їв на позначення емоцiй людини

Така таксономія регулярних фігур у прислів'ях сприяє нашому загальному розумінню образних процесів, які вони втілюють. Це важливо для вивчення та інтерпретації культурних особливостей, оскільки прислів'я, як носії народної мудрості, вражають не лише своєю мовною формою, а й глибинною символікою, яка розкривається через вивчення їхніх образних виразів. Такий підхід до аналізу допомагає розширити наше розуміння культурної спадщини та взаємодії мовленнєвих традицій у контексті певної спільноти.

З визначення зрозуміло, що прислів'я зазвичай базуються на метафорі і мають переносне значення. Хоча деякі вчені дають багато визначень для поняття прислів'я, визначення Мідера вважається найкращим серед них.

Прислів'я - це не проста одиниця мови, це вже готове речення, яке має метафоричний зміст зі словами мудрості чи традиційними думками людей, чи нації [37]. До того ж вони створені не лише особою за короткий проміжок часу. Прислів'я є витвором певної нації, як народна приказка протягом значного часу. Вони передаються через роки і віки як рамки або моделі типових ситуацій людського життя.

У нашому дослідженні було звернуто увагу на те, за допомогою яких стилістичних прийомів досягаються дані особливості в англійськомовних прислів'ях [5, с. 24]. Пареміологічний фонд англійської мови охоплює не лише всі сфери життя і діяльності людини, але й різні спектри емоційного стану. З метою виявлення найбільш часто зустрічаючих емоцій ми проаналізували прислів'я, які можна віднести до основних емоцій людей, а саме паремії, що описують їх [28, с. 18].

Паремії вирізняються своєю будовою, мається на увазі семантична і стилістична будова. Якщо брати до уваги такі паремії як прислів'я то їх можна визначи, як тих, що виражають завершену думку, а саме загальне судження [17, с. 142].

Важливою особливістю прислів'їв є їх стислість та відтворюваність, саме тому вони легко запам'ятовуються і є невідомою частиною громадської свідомості. Надлишковість у прислів'ях помічається порівняно в небагатьох випадках. Що свідчить про те що англійська лінгвокультури цінують небагатослів'я як кількісну рису, а говоріння [25, с. 200].

На лексичному рівні існує дуже багато слів, які завдяки своїй внутрішній виразності складають особливий шар. Є слова лише з емотивним значенням, такі як вставки, слова, що мають як посилювальне, так і емотивне значення, як деякі якісні прикметники, слова, що належать до особливих груп літературної англійської мови або нестандартної англійської мови (поетична, сленгова, архаїчна, жаргонна, вульгарна та ін.) та деякі інші групи.

Усі стилістичні засоби мови можна розділити на експресивні засоби, які використовуються у певних випадках, та спеціальні засоби, які називаються стилістичними прийомами. Стилiстичні засоби в прислів'ях служать для того, щоб зробити мовлення більш виразливим, головним чином з емоційної точки зору. Їх використання в повсякденному мовленні навряд чи можна переоцінити. Деякі з цих прислів'їв настільки відомі, що їх використання в процесі спілкування проходить майже непоміченно, особливо у англійській мові.

Що ж тоді таке стилістичний прийом? Це свідоме та навмисне літературне використання певних одиниць мови, в яких найважливіші риси, як структурні, так і семантичні мовні форми, підняті до узагальненого рівня і тим самим представляють генеративну модель [6, с. 14]. Більшість стилістичних прийомів можна розглядати, як ті що націлені на подальше посилення у відповідних експресивних засобах. Саме свідоме перетворення мовної одиниці на стилістичні прийоми спостерігали багато лінгвістів.

Отже під поняттям стилістичний засіб розуміється підсилення якої-небудь типової структури або семантичної риси мовної одиниці (нейтральної чи експресивної), яке зазнало узагальнення і типізації. Стилiстичні прийоми несуть більшу кількість інформації, оскільки вони менш передбачувані, ніж експресивні засоби. Звідси випливає, що стилістичні засоби слід розглядати як спеціальний код, який ще потрібно розшифрувати. Не кожне стилістичне використання підпадатиме під термін - стилістичний прийом [5, с. 21].

Поява стилістичних прийомів не випадкова. Мовні засоби, які використовуються з більш-менш визначеними цілями спілкування та однією і тією ж функцією в різних місцях письма, починають поступово розвивати нові риси, ширший діапазон функцій і стають відносним засобом виразності поряд із вже визнаними виражальними засобами мови, як прислів'я.

Головною складовою особливістю СП є бінарне протиставлення двох значень зайнятої одиниці, одне з яких нормативно зафіксовано в мові і не залежить від контексту, тоді як інше походить у певному контексті і є контекстуальним.

Можна виділити наступні основні групи стилістичних засобів:

1. Лексичні стилістичні засоби. До лексичних засобів відносяться: антономазія, метафора, метонімія, іронія, гіпербола, епітет, метафоричний епітет, оксиморон, зюгма, каламбур, персоніфікація.

2. Синтаксичні стилістичні прийоми. До синтаксичних засобів відносяться: інверсія, риторичне запитання, еліipsis, відстороненість,

призупинення, повторення, паралелізм, полісиндетон, хіазм (перехресне розташування), асиндетон, апозіопез (розрив у розповіді).

3. Лексико-синтаксичні стилістичні засоби. До лексично-синтаксичних стилістичних засобів відносяться: клімакс, антитеза, літоти, порівняння.

4. Графічні та фонетичні стилістичні прийоми. До графічних та фонетичних стилістичних засобів відносяться: асонанс, рима, алітерація, графон [3, с. 71].

Використання стилістичних засобів у складі прислів'їв додає в них художню основу, що робить прислів'я стійким мовними одиницями, а конотація підсилює виразність, додаючи їй необхідний експресивний відтінок.

Паремії англійської мови наділені експресивністю, вельми важливі у виконанні комунікативних функцій. Вони широко віддзеркалюють різноманітні емоції, такі як гнів, радість, злість та ін. Паремії цікаві тим, що в них відображається думка не окремої персони, а народна оцінка життя; народний досвід та розум в них реалізує естетичні, пізнавальні та дидактичні потреби суспільства. Паремії - це, мабуть, перші зразки мовної діяльності людини з часів зародження словесного мистецтва. При конкретному застосуванні того чи іншого образу зміст висловлюваної думки стає особливо ясным і дохідливим.

Художніми засобами (стилістичні прийоми) мови вважають - усі види художнього вживання слів, словосполучень та фонем, об'єднуючи їх загальним терміном «тропи». Їх суть полягає у зіставленні поняття, яке представлене у традиційному вживанні лексичної одиниці, з поняттям, яке передається цією ж одиницею у художній мові при виконанні спеціальної стилістичної функції.

Найчастішими тропами характерними для прислів'їв, є метафора, метонімія, синекдоха, зіставлення, епітети та перифраз. Експресивні засоби, або фігури мовлення, не створюють образів, а підвищують виразність мовлення та посилюють емоційність за допомогою евфонічних, фонетико-стилістичних засобів: рими, алітерації, асонансу. Цей розподіл стилістичних засобів на художні та виразно-умовні, оскільки художні засоби, тобто тропи, можуть

виконувати також експресивну функцію, а експресивні можуть брати участь у створенні художності.

Прикладом художньо-експресивних засобів є метафора, а її відображення у структурі паремій можна зустріти у такому прислів'ї: *Every ass loves to hear himself bray* 'Кожна жаба хвалить своє болото'. У цьому прислів'ї слово «ass» вживається метафорично, і воно описує людину, що сильно полюбляє вихвалитися [18, с. 18]. Також це саме слово виступає у ролі синекдохи, а саме через те що вузьке значення слова «ass» переходить у ширше значення, а саме значення людини. Використаємо інший приклад на вживання метафори у прислів'ї: *It's a red rag to a bull* 'червона ганчірка для бика.' Наприклад у реченні: *It's a red rag to a bull when my family won't admit that I'm right.* " У структурі цього прислів'я зустрічається метафора англ. *red rag to a bull* ототожнюється з моментами, які особливо сильно дратують. Ще одним прикладом метафори буде англ. *to loose one's heart*, що звісно використовується не впрямому значенні, а в метафоричному, щоб зобразити людину, що закохалася.

Звісно не лише метафора використовується у структурі прислів'їв. Інший лексичний стилістичний прийом, метонімія, який ґрунтується на суміжності, та асоціації об'єктів, але зустрічається не так часто, як метафора [6, с. 14]. Іноді їх навіть можна спутати тому в правильному визначенні стилістичного прийому допомагає контекст речення, в якому воно використовується. Наведемо кілька прикладів метонімії. Приклад вживання метонімії можна зустріти у такому прислів'ї: *A honey tongue, a heart of gall* 'На язиці медок, а на думці льодок'. У цьому прислів'ї слово «tongue» вживається, як метонімія, а саме передає процес мовлення та мають на увазі слова, які сказані не від щирого серця. Також англ. вираз *out of the blue* 'грим серед ясного неба' є прикладом метонімії, тому що англ. слово *blue* 'блакитний' має безпосередню асоціацію із словом, небо, а саме передає це поняття. *Who has a fair wife needs more than two eyes* 'хто має прекрасну дружину, повинен бути пильним'. У цьому випадку *eyes* виступають асоціацією до слова 'пильний' і використовується саме у цьому значенні.

Ще одним стилістичним прийомом, який можна часто зустріти у англійськомовних прислів'ях, є зіставлення (simile). Приклади зіставлень можна зустріти у наступних прислів'ях: *Proud as a peacock* 'надувся як індик'; англ. *As slippery as an eel* 'слизький як вугорь'; англ. *As brave as lion with a lamb* 'молодець серед овець, а на молодця і сам вівця'. Усі ці зіставлення передаються через тварин і самі тварини несуть у собі певну людську характеристику, яка в народі асоціюється саме з ними.

Якщо мова йдеться про стилістичні засоби то не варто забувати і про епітети, які часто використовуються для того, щоб надати художню характеристику та яскраво виражений пояснювальний відтінок, об'єкту або явищу. Наприклад: *all is fair in love and war* 'у війні та коханні всі методи хороші'; *A constant guest is never welcome* 'постійному гостю ніхто не радий'. У першому прикладі епітетом виступає *fair*, так як відноситься та характеризує *love and war*. У другому прикладі *constant* виступає, як епітет та надає об'єкту прислів'я особливість, яка б охарактеризувала його. Ще приклади епітетів: *every cloud has a silver lining* 'немає лиха без добра'; *it's the squeaky wheel that gets the grease* 'під лежачим камнем вода не тече'

Антитеза - зіставлення протилежних по змістом образів і понять - лежить в основі багатьох двочлених паремій, часто поєднуючись з паралелізмом. Паралельні конструкції - стилістичний прийом синтаксичного повторення складів кількох відрізків мовлення - служить для посилення ритмічності, емоційності і виразності прислів'я. Наприклад: *two blacks do not make a white* 'злом зла не виправити'; *hatred is blind as well as love* 'ненависть сліпа як і кохання'. У першому прислів'ї протиставляються *blacks and white*, ці поняття є паралельними і зустрічаються в одному виразі. Також варто звернути увагу на метонімію даної паремії, де *black* асоціюється та має значення зла, а в свою чергу *white* можна асоціювати із добром. У другому прислів'ї прикладом антитези є *hatred* та *love*. Також у цьому прислів'ї можна спостерігати такий стилістичний прийом, як порівняння.

Риторичне питання - питання, на яке не потрібна відповідь, так як вона вже задалегідь відома. Використовується для посилення сенсу висловлювання для додання більшої значущості. Розглянемо наступні приклади, де буде застосований цей стилістичний прийом *What can you expect from a hog but a grunt?* ‘ти йому посвійськи, він тобі по-свинськи’, *Why keep a dog and bark yourself?* ‘навіщо тримати собаку і гавкати самому?’, *why buy a cow, when milk is so cheap?*

Наступний стилістичний засіб, який активно використовується в прислів'ях, гіпербола. Гіпербола - заснована на надмірному перебільшенні тих чи інших властивостей, якостей і рис зображуваного предмета, людини або явища. Завдання гіперболи - підсилити неоднократно виразність, яскравіше підкреслити думку людини. Гіпербола перебільшує характерні риси людей та інших об'єктів, а також є прикладом неможливих ситуацій. Наприклад: *A fly on the wheel*; саме так описує людину, яка переоцінює своє значення у якійсь справі, чи навіть переоцінює свою важливість у житті інших людей; *a storm in a teacup* ‘багато шуму через дрібниці’; *make a mountain out of a molehill* ‘робити з мухи слона’.

Після детального аналізу англійськомовних прислів'їв стає очевидним, що вони насичені художніми стилістичними засобами. Метафора, метонімія, зіставлення, епітет та інші художні прийоми виявляються в структурі майже кожної паремії, обогачуючи їх виразність та символічний потенціал.

Цікаво відзначити, що у багатьох випадках використовуються не лише один, а й навіть кілька художніх засобів одночасно. Це свідчить про високий рівень творчості в формулюванні народної мудрості. Зокрема, у більшості прислів'їв особливо часто вживаються метафора та епітет, які взаємодіють, надаючи висловам глибший сенс і вражаючи слухача або читача емоційно.

Важливо підкреслити, що ця різноманітність стилістичних прийомів у прислів'ях не лише надає їм естетичну цінність, але й збагачує культурну спадщину. Кожне прислів'я, завдяки своїм художнім засобам, стає своєрідним

мікрокосмосом, де поєднуються мовна витонченість і глибокий сенс, сприяючи передачі та утриманню народних традицій та мудрості в часі.

3.2 Семантика англійськомовних прислів'їв на позначення емоцій

людини

Цінність та важливість прислів'їв і прислів'їв, які належать як до давніх, так і до сучасних часів, в усіх культурах світу полягає у тому, що вони відображають знання про традиції, культурні особливості, способи мислення та поведінкові звичаї народів. Прислів'я часто віддзеркалюють життєві аспекти: від сімейних відносин до суспільних інтеракцій, а також особисті переживання. Вони також описують характерні риси людини та її переконання, демонструючи силу, мудрість і поетичність народної творчості, що виражається у влучності й гуморі народного слова.

Вивчення прислів'їв дозволяє не тільки зрозуміти культурні особливості певного народу, але й допомагає у самопізнанні через усвідомлення мудрості, зашифрованої у цих мовних одиницях. Найбільш значущі прислів'я були створені у минулих століттях, відтак вони не лише відображають розвиток світогляду народу протягом різних епох, але й фіксують історичні, етнічні, психологічні, релігійні та світоглядні особливості тих періодів. Враховуючи, що прислів'я належать до різних періодів національної культури, іноді можуть виникати протиріччя між сучасним і минулим сприйняттям людини про її місце та роль у суспільстві. Згідно з думкою З. Г. Коцюби [20], прислів'я та прислів'я не тільки відображають життя, але й аналізують, оцінюють та узагальнюють накопичений життєвий досвід.

Знайти національні особливості у фундаментальних світоглядних концепціях народу, які виражені у його прислів'ях, є завданням, яке має значну складність, як це вказує З. Г. Коцюба [20]. Прислів'я формуються на основі людських спостережень і досвіду, відображаючи глибокий розум та переживання людей. Вони зазвичай характеризуються реалістичністю, стриманістю та перевагою розуму над емоціями.

Зміст прислів'їв охоплює широкий спектр тем, які важливі та актуальні для людей. За словами М.М. Пазяка [23], вони відображають такі аспекти життя, як сімейні та суспільні відносини, єдність, згоду, ставлення до природи, її явищ,

рослинного та тваринного світів. Часто у прислів'ях рослини та тварини отримують людські риси та способи поведінки, що робить їх більш близькими та зрозумілими для людини. Прислів'я також висвітлюють людські чесноти, моральні та етичні ідеали, величають розум і прагнення до знань, а також викривають негативні риси та вади.

Прислів'я, створені людьми і для людей, містять велику кількість порад та настанов, які служать для побудови міцного життєвого шляху. Вони є важливим джерелом мудрості та життєвого досвіду, який передається з покоління в покоління.

За класифікацією К. Є. Ізарда [30], фразеологічні одиниці англійської мови, які стосуються емоцій та почуттів людини, можна розділити на наступні 10 тематичних груп:

1. Зацікавленість і збудження.
2. Задоволення і радість.
3. Здивування.
4. Горе та страждання.
5. Гнів і роздратування.
6. Відраза та відсутність приємності.
7. Презирство та зневага.
8. Страх і жах.
9. Сором і сором'язливість.
10. Провина і каяття.

Оцінний компонент у фразеологічних одиницях допомагає поділити їх на три основні групи за характером емоцій:

а) Позитивні емоції (групи 1 і 2). б) Нейтральні емоції (група 3). в) Негативні емоції (групи 4-10).

Ця класифікація відображає різноманітність та розподіл емоційних виразів у фразеології англійської мови.

Дослідження семантики прислів'їв та прислів'їв дозволяє виявити додаткові риси суспільства, його світогляд та ставлення до життя та оточення. Ці

вирази є важливим аспектом культури та спадщини, що відображають розуміння людьми своїх емоцій, а також містять в собі універсальну мудрість, яка є актуальною протягом багатьох поколінь. Багато з цих прислів'їв та прислів'їв зосереджені на темах смутку та горя, що вказує на важливість цих почуттів у сприйнятті світу та в житті людини.

Прислів'я містять інформацію, яка, як правило, не викликає сумнівів і впливає на свідомість і поведінку як окремої особи, так і суспільства в цілому. Вони є частиною культурного фонду, який відображає народні переконання стосовно позитивних або негативних аспектів різних явищ і подій. У прислів'ях риси характеру людини та її дії порівнюються з природними явищами, рослинами, тваринами, предметами побуту та іншими аспектами, використовуючи аргументацію, порівняння та зіставлення. Деякі прислів'я також вирізняються симетричною структурою, ритмічними звуковими оформленнями і римами. Важливою складовою кожного прислів'я є його внутрішній зміст, який формує систему переконань як окремої особи, так і всього народу.

Вирази, пов'язані з радістю, часто засвідчують універсальність інтересів та цінностей, які люди ділять незалежно від культурних різниць. Проте, вони також можуть відображати унікальні аспекти культури та традиції, які впливають на способи вираження радості.

Прислів'я, як *Its a poor heart that never rejoices* 'це бідне серце, яке ніколи не радіє', підкреслюють, що радість є необхідною для повноцінного життя. Це підтверджується іншим висловом *Laugh and the world laughs with you; weep and you weep alone* 'смійся, і світ буде сміятися з тобою; плач, і будеш плакати один', яке вказує на те, що в біді людину часто покидають друзі, наголошуючи на необхідності підтримки в труднощах. Ідеї, висловлені у прислів'ях *A friend in need is a friend indeed* 'справжній друг пізнається в біді' та *Life is not a bed of roses* 'життя не завжди буває легким', подають реалістичне бачення світу, де життя не завжди легке, а справжні друзі пізнаються у важкі часи. Наступне прислів'я *A good conscience is a continual feast* 'чиста совість - найкраща подушка' говорить

про те, що внутрішня чесність та моральність є ключем до тривалого задоволення та щастя. Це підкреслює важливість внутрішньої гармонії та моральної цілісності для досягнення справжнього задоволення. Наприклад, *Happiness is not having what you want, but wanting what you have* ‘щастя не в тому, щоб мати те, чого хочеш, а в тому, щоб хотіти те, що маєш’. Це прислів’я підкреслює ідею, що справжнє задоволення та радість не впливають з безперервного прагнення до чогось нового або кращого, а з вдячності за те, що вже є у нашому житті. Ця мудрість нагадує про важливість задоволення від простих речей та цінність бути задоволеним поточним моментом. Наприклад, *A joy shared is a joy doubled* ‘радість, поділена з іншими, подвоюється’. Це прислів’я відображає ідею, що радість стає ще більшою, коли її ділити з іншими. Ця прислів’я підкреслює соціальну природу людини і значення спільного переживання позитивних емоцій. Також поширене прислів’я *Laughter is the best medicine* ‘сміх - найкращі ліки’. Це прислів’я говорить про те, що сміх є потужним засобом для підвищення настрою та поліпшення загального самопочуття. Воно підкреслює, що вміння сміятися, навіть у важкі часи, є ключовим для підтримання позитивного погляду на життя. Можна простежити, що англійська культура високо цінує радість та задоволення, розуміючи їх як важливі елементи щасливого та збалансованого життя. Вони відображають розуміння, що справжнє задоволення часто полягає не в постійному прагненні до чогось нового, а в здатності цінувати та радіти тому, що вже є. Ці прислів’я також підкреслюють важливість спільності та взаємодії з іншими у пошуку радості та підтримки здорового емоційного стану через сміх та позитивні переживання.

Часто стан радості в англійських прислів’ях суголосний зі станом спокою, тому англійські прислів’я та прислів’я, які стосуються теми спокою, відображають глибоке розуміння важливості цього емоційного стану в житті людини. Ці вислови часто підкреслюють значення спокою для психічного благополуччя та збалансованого життя. Наприклад, *Still waters run deep* ‘вода камінь точить’. Це прислів’я означає, що за зовнішнім спокоєм може ховатися

глибоке внутрішнє життя або сильні почуття. Це підкреслює, що спокій не завжди означає відсутність сильних емоцій, а є свідченням глибокого самоконтролю та внутрішньої гармонії. Інше прислів'я *The best remedy for a short temper is a long walk* 'найкращі ліки від гніву - це довга прогулянка'. Це прислів'я підкреслює, що фізична активність є ефективним способом досягнення спокою та відновлення емоційної рівноваги. Воно вказує на важливість знаходження способів для розрядки та зняття напруги. Також часто згадується *A calm sea does not make a skilled sailor* 'труднощі загартовують дух'. Це прислів'я говорить про те, що випробування та труднощі необхідні для розвитку та зростання. Воно вказує на те, що спокій і мир не завжди є оптимальними умовами для особистісного розвитку. Тобто, в англійській культурі спокій розглядається як складний і багатогранний стан. Він не просто означає відсутність тривоги чи неспокою, а є вказівкою на глибоке внутрішнє самоврядування, здатність контролювати свої реакції та емоції. Ці прислів'я підкреслюють, що досягнення внутрішнього спокою може вимагати активних зусиль, таких як фізична активність, а також розуміння того, що справжній особистісний розвиток часто відбувається через випробування та труднощі.

Англійські прислів'я та прислів'я, що відображають емоції зацікавленості та збудження, часто акцентують на цінності пізнання, відкритості до нових досвідів та глибоких переживань. Наприклад, прислів'я *Curiosity killed the cat, but satisfaction brought it back* 'цікавість кицьку погубило, але задоволення від знання виправдовує ризик' (точного аналогу немає, але цей варіант передає суть) підкреслює двосторонність зацікавленості: з одного боку, існує ризик, пов'язаний з допитливістю, з іншого - глибоке задоволення, яке приносить знання. Ця двоїстість є ключовою для розуміння людської природи: ми ризикуємо через цікавість, але саме вона веде нас до зростання та відкриття нових горизонтів. *Eyes are the windows to the soul* 'очі - дзеркало душі' - ця фраза говорить про те, що очі відображають глибокі емоції та інтерес, наголошуючи на важливості невербального спілкування та здатності людини сприймати та відчувати світ навколо. Прислів'я *Variety is the spice of life* 'у різноманітті - принадність життя'

(близький за змістом варіант) відзначає значення різноманітності і новизни в повсякденному житті. Ця ідея відображає бажання людини до постійного самовдосконалення та дослідження незвіданого, що приносить емоційне збагачення. *Catch a man a fish and you feed him for a day; teach a man to fish and you feed him for a lifetime* 'дай людині рибу нагодуєш її на один день. Навчи людину ловити рибу - нагодуєш на все життя' ця мудрість підкреслює важливість навчання та здобуття знань. Вона відображає, як зацікавленість та навчання можуть мати далекосяжні та тривалі наслідки, замість короткочасного задоволення. Нарешті, *A rolling stone gathers no moss* 'під лежачий камінь вода не тече' виражає думку, що постійний рух і зміни є життєво важливими. Це прислів'я спонукає до активності та пошуку нових можливостей, вказуючи на те, що стагнація може призвести до втрати життєвих шансів.

Кохання, як емоція, є вічною темою у всіх культурах, зокрема в англійській. Вона виражена у численних прислів'ях та прислів'ях, які відображають глибоке розуміння та усвідомлення цієї потужної емоції. Перше прислів'я *Love is blind* 'любов сліпа'. Це вираження глибоко вкорінене в англійській культурі та вказує на те, що коли ми закохані, ми часто не бачимо вад або недоліків наших коханих. Це прислів'я підкреслює, що кохання здатне перевершити раціональний судження. Ще одне відоме прислів'я *The course of true love never did run smooth* 'шлях справжнього кохання ніколи не буває гладким'. Це говорить про те, що справжнє кохання часто стикається з перешкодами та випробуваннями. Ця прислів'я відображає реалістичне бачення кохання, підкреслюючи, що шлях до справжнього емоційного зв'язку не завжди легкий. *Absence makes the heart grow fonder* 'на відстані почуття стають сильнішими', ще одне прислів'я, яке вказує на те, що розлука може зміцнити почуття любові. Це прислів'я підкреслює цінність близькості та важливість переживання відстані в стосунках. Англійська культура відображає кохання як складну та багатогранну емоцію. Вона включає в себе ідеї ірраціональності, труднощів та витривалості, а також розуміння цінності близькості та відстані в любовних стосунках.

Емоції зацікавленості та збудження часто зустрічаються у англійських прислів'ях та прислів'ях, які підкреслюють цінність натхнення, допитливості та прагнення до нових відкриттів. Вони відображають здатність людини до захоплення, навчання та адаптації. Наприклад, *Curiosity killed the cat, but satisfaction brought it back* 'цікавість кицьку погубило, але задоволення від знання виправдовує ризик'. Це прислів'я вказує на ризики, пов'язані з надмірною цікавістю, але одночасно підкреслює важливість задоволення, яке приходить з отримання нових знань. Ця прислів'я демонструє, що зацікавленість є двояким мечем, але водночас це суттєва рушійна сила в людському пізнанні та розвитку. Інше відоме прислів'я *Variety is the spice of life* 'різноманітність оберігає життя від нудьги'. Це прислів'я відображає ідею, що зміни та нові враження приносять життєве збудження та задоволення. Це вказує на те, що пошук різноманітності та нових досвідів є ключовим для підтримки інтересу та збудження в житті. Також часто цитується *A rolling stone gathers no moss* 'під лежачий камінь вода не тече'. Це прислів'я висловлює думку, що постійний рух і зміни є важливими для уникнення стагнації. Воно підкреслює, що активний пошук нових можливостей та відкриття нових горизонтів є важливим для підтримки зацікавленості та збудження. Розуміння значення зацікавленості та збудження як рушійних сил у житті у англійців відображають прагнення людини до постійного розвитку, відкриття нових можливостей та активного ставлення до життя, тобто прислів'я підкреслюють важливість пошуку нових горизонтів, а також вміння знаходити баланс між ризиком та задоволенням, яке приносить новий досвід.

Хвилювання, як емоційний стан, часто зустрічається у англійських прислів'ях та прислів'ях. Ці вислови досліджують як позитивні, так і негативні аспекти хвилювання, відображаючи його складність та багатогранність. Прислів'я *Dont cross the bridge until you come to it* 'не говори 'гоп', поки не перестрибнеш' відображає типове для англійської культури розуміння хвилювання. Це прислів'я рекомендує не турбуватися про проблеми до того, як вони настануть. Воно підкреслює необхідність зосередження на поточному моменті та уникнення передчасного хвилювання, що є невиправданим. Ще одна

прислів'я, *A watched pot never boils* 'доглядана каструля не закипає', говорить про непотрібне хвилювання та очікування. Вона символізує ідею, що надмірне зосередження на чомусь може здаватися, ніби час сповільнюється, і вказує на те, що іноді краще відволіктися і дозволити подіям розвиватися природним чином. Інше прислів'я, *Still waters run deep* 'тиха вода береги розмиває', на перший погляд може не здаватися пов'язаним з хвилюванням, але воно вказує на внутрішні емоційні процеси, які можуть бути прихованими під спокійною зовнішністю. Це говорить про глибину почуттів та думок, які можуть викликати хвилювання, але залишаються непомітними для оточуючих. Таким чином хвилювання в англійській культурі відображено як частину людського досвіду, яка має як позитивні, так і негативні аспекти. Вони вчать нас цінувати поточний момент, уникати непотрібного хвилювання та визнати глибину прихованих емоцій. Ці прислів'я підкреслюють важливість емоційного балансу та саморефлексії у повсякденному житті.

Емоція здивування в англійських прислів'ях та прислів'ях відображається через призму неочікуваності та непередбачуваності життя. Ці прислів'я часто підкреслюють, що життя повне сюрпризів, і важливо бути готовим до будь-яких обставин. Наприклад, *Expect the unexpected* 'будь готовий до несподіванок'. Це прислів'я підкреслює, що життя рідко слідує точно запланованому сценарію, і часто пропонує несподівані повороти. Це прислів'я закликає людей бути готовими до будь-яких можливостей та приймати здивування як частину досвіду. Ще одне прислів'я, *Every cloud has a silver lining* 'не буває зла без добра', хоч і пов'язане з оптимізмом, також є інтерпретоване як прийняття несподіваних ситуацій. Воно вказує на те, що навіть у найгірших обставинах можна знайти щось позитивне, що часто стає сюрпризом. Також відомо прислів'я *Don't count your chickens before they hatch* 'шкуру невбитого ведмедя не ділять'. Це попереджає про небезпеку робити передчасні висновки чи очікувати певних результатів до того, як вони стануть реальністю. Це прислів'я нагадує про необхідність бути готовими до несподіваних результатів та змін. Як продемонстровано у обраних прислів'ях, англійська культура визнає

непередбачуваність життя і важливість бути готовим до несподіванок. Вони вчать приймати здивування як частину життєвого досвіду, шукати позитив у неприємних ситуаціях та уникати передчасних висновків. Ці прислів'я підкреслюють, що життя часто приховує несподіванки, і важливо бути гнучкими та пристосовуватися до змін.

Англійські прислів'я та прислів'я, які стосуються горя та страждання, глибоко відображають сприйняття цих емоцій у культурі. Ці вислови часто наголошують на неминучості горя в житті та на тому, як важливо ставитися до них, щоб зростати та розвиватися. Наприклад, *What doesnt kill you makes you stronger* 'що нас не вбиває, робить нас сильнішими'. Це прислів'я підкреслює, що переживання труднощів та випробувань може зробити людину міцнішою та витривалішою. Це прислів'я вказує на те, що горе та страждання можуть бути навчальними моментами, які сприяють особистісному розвитку. Наприклад, *Every cloud has a silver lining* 'немає добра без лиха'. Хоча воно часто асоціюється з оптимізмом, воно також відноситься до страждань, підкреслюючи, що навіть у найтемніші моменти можна знайти щось позитивне. Це прислів'я закликає шукати надію та позитив у складних ситуаціях. Інше прислів'я, *Time heals all wounds* 'час лікує', висловлює думку, що з часом біль і страждання слабшають. Воно нагадує нам про цілющу силу часу та про те, що емоційний біль не вічний. *Misery loves company* 'біда не любить самоту' це прислів'я висловлює думку, що люди, які переживають горе або страждання, часто відчують себе краще, коли знаходяться поруч з тими, хто переживає подібні почуття. Це підкреслює соціальний аспект переживання болю та важливість спільного суму. *Tears shed for another person are not a sign of weakness, but a sign of a pure heart* 'сльози співчуття - ознака доброго серця' це прислів'я вказує на те, що вираження співчуття та емоційна відкритість не є слабкістю, але свідчить про щирість та співпереживання. *A trouble shared is a trouble halved* 'біда поділена на двох - то вже півбіди' - це прислів'я підкреслює важливість ділення своїх проблем з іншими. Ідея полягає в тому, що розмова про свої страждання з кимось може полегшити біль та зробити проблему менш тяжкою. *Out of suffering have emerged*

the strongest souls; the most massive characters are seared with scars ‘через страждання до величі’ або ‘сильні духом народжуються у вогні випробувань’ - це прислів'я нагадує, що найбільш міцні та визначні особистості часто формуються через переживання великого горя або страждання. Воно вказує на зв'язок між болем та особистісним зростанням. Таким чином, можна простежити, що в англійській культурі існує глибоке усвідомлення неминучості горя та страждань у житті. Вони вчать нас, що хоча переживання болю є частиною людського досвіду, важливо шукати у них уроки, позитивні сторони та пам'ятати, що з часом біль зменшується. Ці прислів'я підкреслюють важливість стійкості, оптимізму та терпіння у вирішенні труднощів та переживанні горя.

Теми презирства та зневаги також знаходять відображення у англійських прислів'ях та прислів'ях, які досліджують ці негативні емоції та їх вплив на міжособистісні стосунки та суспільні норми. Одне з відомих прислів'їв, *Familiarity breeds contempt* ‘звикання призводить до неповаги’, висловлює думку, що надмірна близькість або звичність може призвести до втрати поваги та виникнення зневаги. Це прислів'я попереджає про ризики втрати поваги в стосунках, коли люди стають занадто звичними один з одним або перестають цінувати особливості та гідності інших. Ще одне прислів'я, *He who laughs last, laughs longest* ‘добре сміється той, хто сміється останнім’, хоча й не прямо пов'язане з презирством, може вказувати на задоволення, яке людина відчуває, коли ті, хто її зневажав або презирав, виявляються не праві. Це підкреслює, що іноді зневага може обернутися проти того, хто її виявляє. *Dont bite the hand that feeds you* ‘не плюй у колодязь, з якого доведеться напитись’ це прислів'я попереджає про небезпеку виявлення невдячності або зневаги до тих, хто допомагає або підтримує. Воно підкреслює важливість визнання і цінування підтримки, яку ми отримуємо від інших. *Pride goes before a fall* ‘гордість - молодцю згуба’ - це прислів'я вказує на те, що зарозумілість та самовдоволення, часто супроводжувані презирством до інших, можуть призвести до несподіваного падіння або поразки. Це прислів'я нагадує про те, що важливо

залишатися скромними та уникати зневаги до інших. Аналізуючи ці прислів'я, стає зрозумілим, що англійська культура визнає важливість поваги та ввічливості в стосунках між людьми. Вони підкреслюють, що презирство та зневага можуть мати негативні наслідки як для того, хто їх виявляє, так і для того, хто їх переживає. Ці прислів'я вчать важливості поваги, скромності та вдячності, попереджаючи про ризики зарозумілості та невдячності.

Емоції страху та жаху часто зустрічаються в англійських прислів'ях та прислів'ях, які розкривають народне розуміння цих складних почуттів. Вони відображають вплив страху на людське поведінку та його роль у формуванні особистості та спільноти. Прислів'я *Fear is stronger than love* 'страх сильніший за любов' вказує на сильний вплив страху на людські дії та рішення, часто навіть переважаючи позитивні емоції, такі як любов. Це підкреслює, що страх є потужним мотиватором, але також і обмежувачем, який може перешкоджати розвитку та змінам. Інше прислів'я, *The only thing we have to fear is fear itself* 'гляди страху в очі, бо ти жити хочеш' - знамените тим, що часто сам страх є більшим ворогом, ніж об'єкт, який викликає страх. Це прислів'я підкреслює, що страх є паралізуючим, і найбільша боротьба часто полягає в подоланні самого страху. *Courage is not the absence of fear, but the triumph over it* 'не думай про страх, то його й не буде' - це прислів'я вказує на важливість мужності та сили волі у вирішенні страху. Воно підкреслює, що справжня відвага не означає відсутності страху, а здатність діяти незважаючи на нього. *A scared rabbit never tasted good* 'у страху очі великі' - це прислів'я вказує на те, що страх може зменшувати якість життя або досвіду. Це є метафорою для того, що страх може заважати насолоджуватися життям або досягати успіху. Як свідчить аналіз, англійська культура визнає як негативний, так і позитивний вплив страху на людське життя. Вони підкреслюють, що страх є потужним обмежувачем, але також може стимулювати особистісний розвиток та відвагу. Ці прислів'я наголошують на важливості розуміння та подолання страху для досягнення повноцінного та змістовного життя.

Сором та сором'язливість є частою темою у англійських прислів'ях та прислів'ях, які досліджують ці емоції в контексті міжособистісних взаємин та соціального спілкування. Ці вислови підкреслюють, як сором може впливати на поведінку людини та її взаємодію з оточуючими. Наприклад, *Shyness is nice, but shyness can stop you from doing all the things in life youd like to* 'скромність гарна, але не завжди корисна'. Це прислів'я вказує на те, що, хоча соромязливість є привабливою рисою, вона також може перешкоджати досягненню бажань та цілей. Це підкреслює важливість знаходження балансу між власною природною скромністю та необхідністю діяти сміливо. *A cat in gloves catches no mice* 'рукавичках не впіймаєш мишу' це прислів'я метафорично вказує на те, що надмірна обережність або соромязливість може перешкоджати ефективності або успіху. Воно підкреслює, що іноді потрібно діяти рішуче, не дозволяючи сорому стримувати вас. Інше прислів'я, *He who hesitates is lost* 'хто сумнівається, той програє', також стосується теми сорому. Це прислів'я підкреслює, що коливання або сором'язливість можуть призвести до втрати можливостей. Воно нагадує про важливість рішучості та сміливості у прийнятті рішень. *The bashful are always aggressive at the wrong time* 'тихі води береги розмивають' - це прислів'я вказує на парадокс соромязливості, коли соромлива людина може виявити агресію або рішучість у непідходящий момент, зазвичай через накопичений внутрішній конфлікт або фрустрацію. Аналізуючи ці прислів'я та прислів'я, стає зрозумілим, що в англійській культурі сором та сором'язливість розглядаються як риси, які можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки. Ці прислів'я підкреслюють, що хоча сором'язливість є привабливою, важливо не дозволяти їй перешкоджати особистому росту та досягненню цілей. Вони нагадують про важливість відваги та рішучості, а також про ризики, пов'язані з надмірною сором'язливістю або коливанням.

Тема провини та каяття часто зустрічається в англійських прислів'ях та прислів'ях, які досліджують ці комплексні емоційні стани. Ці прислів'я підкреслюють значення самопізнання, прийняття відповідальності за власні дії та важливість вибачення та примирення. Одне з прислів'їв, яке глибоко

торкається цієї теми, *Guilt is the thief of time* 'провина - крадій часу'. Це прислів'я підкреслює, як провина може паралізувати людину, забираючи її час і енергію, які могли б бути витрачені на продуктивніші дії або позитивні зміни. Це попереджає про те, що надмірна фіксація на провині може перешкоджати особистісному розвитку. Наприклад, *The road to hell is paved with good intentions* 'шлях до пекла вибитий із добрих намірів'. Хоча ця прислів'я зазвичай вказує на те, що недостатньо мати лише добрі наміри, вона також може відображати ідею провини, пов'язану з неспроможністю перетворити ці наміри на дії. Вона нагадує про те, що необхідно вчиняти, а не просто задумуватися про добро. *To err is human; to forgive, divine* 'помилятися - людська природа; прощати - божественна якість' це класичне прислів'я підкреслює, що помилки та провина є частиною людської природи, але здатність пробачати є божественною якістю. Це підкреслює значення каяття та примирення в людських відносинах. *Confession is good for the soul* 'сповідь корисна для душ' це прислів'я висловлює думку, що визнання власної провини або помилок є корисним для душевного здоров'я. Це підкреслює терапевтичну цінність каяття та самопрощення.

Психологи пояснюють гнів як емоційний стан, характеризуючи його як афект, який виникає, коли людина стикається з раптовою перешкодою, яка заважає задоволенню важливих для неї потреб. У стані гніву людина може відчувати роздратування. Термін «гнів» має синоніми, такі як «обурення» та «злість». Екстремальна форма гніву, відома як лють, характеризується неконтрольованою агресивною поведінкою. Злість може також співіснувати з такими емоціями, як збудження, хвилювання або фрустрація.

Гнів є потужною емоцією, яка часто стає темою англійських прислів'їв та прислів'їв. Ці прислів'я розкривають різні аспекти гніву, від його впливу на рішення до способів його контролю. Наприклад, *Anger is a short madness* 'гнів - це маленьке божевілья'. Це прислів'я вказує на тимчасовий, але інтенсивний характер гніву, який може затьмарити раціональне мислення і призвести до необдуманих дій. Це підкреслює, як важливо уникати прийняття рішень під впливом гніву, оскільки це може призвести до небажаних наслідків. Інше

прислів'я, *Dont make a decision when youre angry* 'не вирішуй зопалу', доповнює попереднє, попереджаючи про ризики прийняття рішень у стані гніву. Воно підкреслює, що емоційні реакції можуть заважати об'єктивному мисленню та призводити до невірних висновків. *He who angers you, conquers you* - 'тебе контролює той, хто тебе злить'. Це прислів'я говорить про владу, яку інша людина може мати над вами через викликання гніву. Воно вказує на те, що здатність контролювати свій гнів є не тільки способом збереження особистої рівноваги, але й проявом сили та незалежності. *A soft answer turns away wrath* 'лагідна відповідь відганяє гнів'. Це прислів'я підкреслює, що лагідна та спокійна відповідь може заспокоїти гнівну реакцію. Це показує, що емпатія та розуміння можуть бути ефективними інструментами управління конфліктами. Англійська культура визнає гнів як потужну, але часто деструктивну емоцію. Вони вчать про важливість самоконтролю, раціонального мислення та емпатії у вирішенні конфліктів. Проте здатність керувати гнівом є ключовою для збереження особистої гармонії та здорових міжособистісних стосунків.

У британській культурі, почуття гумору традиційно відіграє значну роль у пом'якшенні сприйняття людських недоліків, включаючи емоційні прояви, такі як гнів. Британці часто використовують гумор, аби зменшити напруженість, пов'язану з конфліктами або непорозуміннями, перетворюючи потенційно неприємні ситуації на можливості для легкості та сміху. Гумор може бути інструментом, який допомагає людям висловлювати свої почуття та думки у менш прямолинійній та агресивній формі, що сприяє кращому розумінню та співпереживанню між людьми. Це особливо важливо у випадках, коли гнів або фрустрація можуть привести до конфлікту. Гумор дозволяє висловлювати незгоду чи розчарування без ескалації ситуації.

Крім того, британський гумор часто характеризується своєю іронією та сарказмом, які можуть бути використані для легкого, але влучного підкреслення абсурдності певних ситуацій або поведінки. Ця особливість гумору може допомогти людям побачити проблеми з іншої перспективи, можливо навіть переосмислити свої реакції та поведінку. У той же час, гумор є важливим

інструментом для розрядки в ситуаціях напруженості або стресу. Він дозволяє людям відпочити від тяжкості їхніх емоційних станів, надаючи моменти легкості та відволікання. Це особливо корисно у випадках, коли емоції можуть бути надто сильними або перевантажуючими.

Сміх та гумор займають особливе місце в англійській культурі, що відображено у численних прислів'ях та прислів'ях. Ці прислів'я підкреслюють значення гумору для психологічного благополуччя та соціальних взаємодій. Наприклад, *Laughter is the best medicine* 'сміх - то найкращі ліки'. Це прислів'я підкреслює терапевтичний ефект сміху, його здатність знижувати стрес та покращувати настрій. Це показує, як важливо зберігати почуття гумору навіть у складних ситуаціях. Ще одна популярна прислів'я *He who laughs last laughs longest* 'добре сміється той, хто сміється останнім'. Це прислів'я наголошує на важливості здатності сміятися над власними невдачами та витримки у важких ситуаціях. Воно підкреслює, що в кінцевому підсумку перемагає той, хто може зберегти позитивний погляд на життя. *A good laugh is sunshine in a house* 'сміх - то радість в домі'. Це прислів'я говорить про зігріваючий та оживляючий вплив сміху на домашнє середовище. Воно вказує на те, що сміх може покращувати атмосферу та зміцнювати відносини між людьми. Інше прислів'я, *Many a true word is spoken in jest* 'в кожному жарті є краплина правди', підкреслює, що часто під маскою жартів можуть ховатися глибокі істини. Це вказує на те, що гумор є не тільки засобом розваги, але й способом висловлення правди. *You dont stop laughing because you grow old; you grow old because you stop laughing* 'ти не перестаєш сміятися через старість; ви старієте через те, що перестаєш сміятися'. Це прислів'я наголошує на важливості збереження легкості духу та почуття гумору протягом усього життя. Воно вказує на те, що сміх може допомогти людині відчувати себе молодою та енергійною, незалежно від фізичного віку. *Laughter is not at all a bad beginning for a friendship, and it is by far the best ending for one* 'сміх зовсім не є поганим початком для дружби, і він найкращий спосіб закінчення її'. Це прислів'я Оскара Уайльда говорить про значення сміху у стосунках між людьми. Воно підкреслює, що сміх є основою для зародження

дружби та підтримувати позитивну атмосферу у відносинах. *Better to laugh than to cry* ‘аби не плакати - я сміялась’. Це просте, але виразне прислів’я підкреслює важливість знаходження причин для сміху, навіть у складних обставинах. Воно нагадує, що сміх є більш продуктивною та позитивною реакцією на життєві труднощі, ніж смуток. *The person who can bring the spirit of laughter into a room is indeed blessed* ‘людина, яка може принести дух сміху у кімнату, справді благословлена’. Це прислів’я вказує на цінність людей, які можуть внести радість та сміх у життя інших. Воно підкреслює, що здатність розвеселити інших є цінним і шанованим даром. В англійській культурі сміху та гумору приділяється велике значення. Вони вважаються не лише джерелом радості та розваги, але й важливими інструментами для зменшення стресу, зміцнення соціальних зв’язків та навіть висловлення правди. Адже здатність зберігати почуття гумору є ключовою для психологічного здоров’я та емоційного благополуччя.

Таблиця 3.1

Семантика паремій на позначення емоцій людини

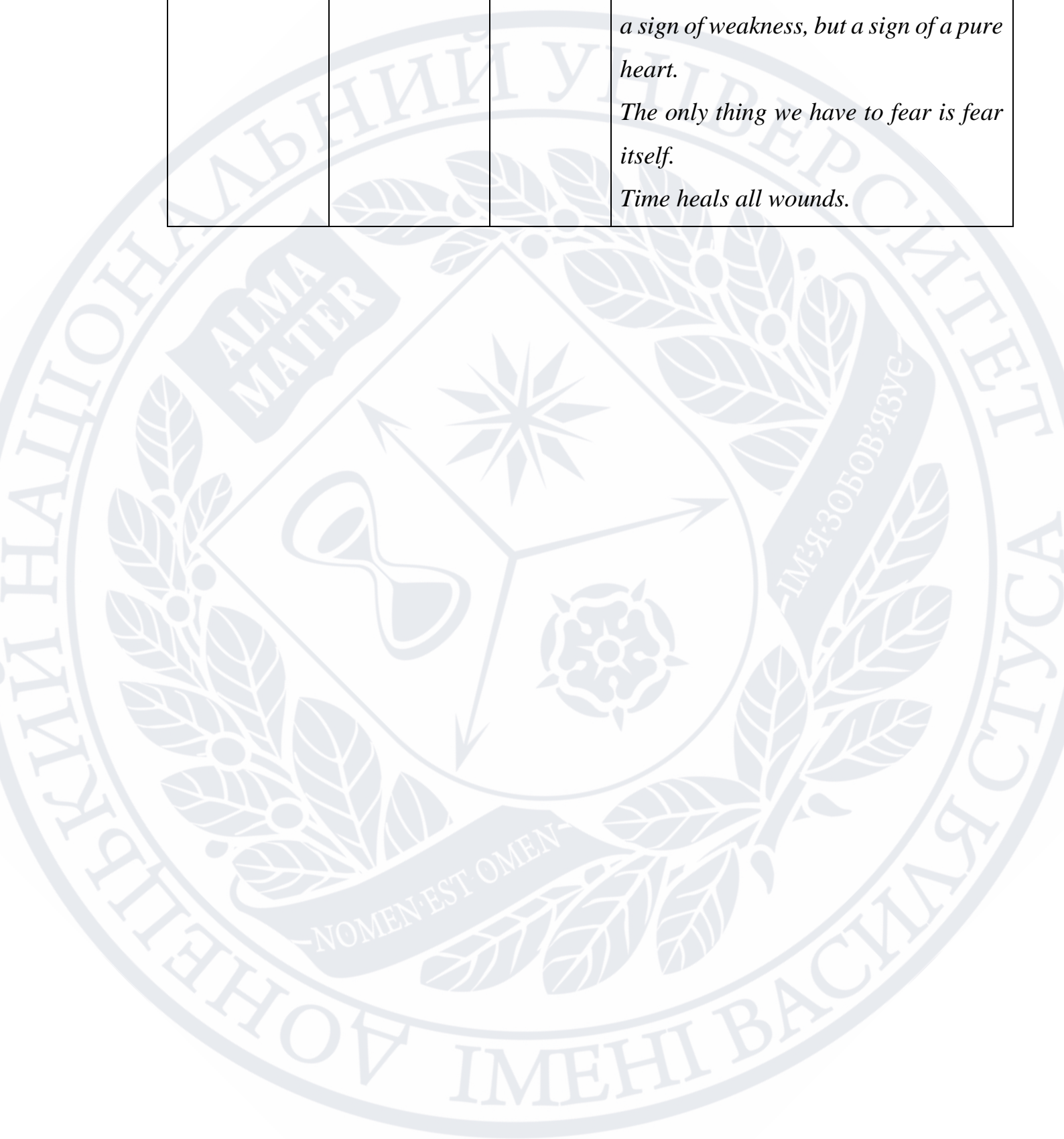
Тип	Кількість	Відсоток	Приклади
Негативні	14	33,33	<i>A calm sea does not make a skilled sailor.</i> <i>A cat in gloves catches no mice.</i> <i>A rolling stone gathers no moss.</i> <i>A scared rabbit never tasted good.</i> <i>Don't bite the hand that feeds you.</i> <i>Don't count your chickens before they hatch.</i> <i>Don't cross the bridge until you come to it.</i> <i>Fear is stronger than love.</i> <i>Misery loves company.</i> <i>Pride goes before a fall.</i>

			<p><i>Shyness is nice, but shyness can stop you from doing all the things in life you'd like to.</i></p> <p><i>The bashful are always aggressive at the wrong time.</i></p> <p><i>The course of true love never did run smooth.</i></p> <p><i>What doesn't kill you makes you stronger.</i></p>
Позитивні	15	35,29	<p><i>A friend in need is a friend indeed.</i></p> <p><i>A good conscience is a continual feast.</i></p> <p><i>A good laugh is sunshine in a house.</i></p> <p><i>A joy shared is a joy doubled.</i></p> <p><i>Absence makes the heart grow fonder.</i></p> <p><i>Courage is not the absence of fear, but the triumph over it.</i></p> <p><i>Every cloud has a silver lining.</i></p> <p><i>He who angers you, conquers you.</i></p> <p><i>He who laughs last laughs longest.</i></p> <p><i>Laughter is not at all a bad beginning for a friendship, and it is by far the best ending for one.</i></p> <p><i>Laughter is the best medicine.</i></p> <p><i>The best remedy for a short temper is a long walk.</i></p> <p><i>The person who can bring the spirit of laughter into a room is indeed blessed.</i></p> <p><i>Variety is the spice of life.</i></p>

			<i>You don't stop laughing because you grow old; you grow old because you stop laughing.</i>
Нейтральні	22	31,37	<p><i>A soft answer turns away wrath.</i></p> <p><i>A trouble shared is a trouble halved.</i></p> <p><i>A watched pot never boils.</i></p> <p><i>Anger is a short madness.</i></p> <p><i>Catch a man a fish and you feed him for a day; teach a man to fish and you feed him for a lifetime.</i></p> <p><i>Curiosity killed the cat, but satisfaction brought it back.</i></p> <p><i>Don't make a decision when you're angry.</i></p> <p><i>Every cloud has a silver lining.</i></p> <p><i>Eyes are the windows to the soul.</i></p> <p><i>Familiarity breeds contempt.</i></p> <p><i>Happiness is not having what you want, but wanting what you have.</i></p> <p><i>He who hesitates is lost.</i></p> <p><i>It's a poor heart that never rejoices.</i></p> <p><i>Laugh and the world laughs with you; weep and you weep alone.</i></p> <p><i>Life is not a bed of roses.</i></p> <p><i>Love is blind.</i></p> <p><i>Many a true word is spoken in jest.</i></p> <p><i>Out of suffering have emerged the strongest souls; the most massive characters are seared with scars.</i></p>

			<p><i>Still waters run deep.</i></p> <p><i>Tears shed for another person are not a sign of weakness, but a sign of a pure heart.</i></p> <p><i>The only thing we have to fear is fear itself.</i></p> <p><i>Time heals all wounds.</i></p>
--	--	--	--

Висновки до розділу 3

Після детального аналізу англійськомовних прислів'їв стає очевидним, що вони насичені художніми стилістичними засобами. Метафора, метонімія, зіставлення, епітет та інші художні прийоми виявляються в структурі майже кожної паремії, обогащуючи їх виразність та символічний потенціал.

Цікаво відзначити, що у багатьох випадках використовуються не лише один, а й навіть кілька художніх засобів одночасно. Це свідчить про високий рівень творчості в формулюванні народної мудрості. Зокрема, у більшості прислів'їв особливо часто вживаються метафора та епітет, які взаємодіють, надаючи висловам глибший сенс і вражаючи слухача або читача емоційно.

Важливо підкреслити, що ця різноманітність стилістичних прийомів у прислів'ях не лише надає їм естетичну цінність, але й збагачує культурну спадщину. Кожне прислів'я, завдяки своїм художнім засобам, стає своєрідним мікрокосмосом, де поєднуються мовна витонченість і глибокий сенс, сприяючи передачі та утриманню народних традицій та мудрості в часі

Англійські прислів'я та прислів'я є відображенням багатой культурної традиції, ефективно виражаючи широкий спектр людських емоцій через мовні засоби. Вони використовуються як у розмовній, так і в літературній мові, надаючи стислу, образну та емоційно насичену характеристику людських дій, поглядів або переживань. Важливість цих висловлювань полягає не лише в їх здатності влучно описувати людські характеристики, але й у підкресленні основних емоційних переживань, включаючи гнів, радість, здивування, презирство, зневагу, сором, і багато інших.

Згідно з провідними психологами, такими як Ізард К. Є., людські емоції можна класифікувати у десять основних категорій, що охоплюють широкий спектр почуттів. Англійська мова має багатий набір влучних висловів, що відповідають кожній з цих категорій, відображаючи унікальність і неординарність англійського мислення. Прислів'я та прислів'я не тільки характеризуються своєю неповторністю, але й служать важливими інструментами для вираження і передачі складних емоційних станів.

Сміх та гумор в англійських прислів'ях і прислів'ях займають особливе місце. Вони використовуються не лише як засоби створення легкості та розваги, але й як механізми для зменшення стресу, зміцнення соціальних зв'язків, вираження критичних думок у легкій формі, та навіть як терапевтичні засоби. Гумор може служити ефективним інструментом вирішення конфліктів, забезпечуючи можливість вираження незгоди чи розчарування без ескалації ситуації.

Одночасно ці висловлювання підкреслюють важливість емоційної рівноваги та самоконтролю. Гнів, зокрема, представлений у прислів'ях як емоція, що вимагає уваги та регулювання, адже неконтрольований гнів може призвести до негативних наслідків. Прислів'я також вказують на значення саморефлексії, самопрощення та розуміння у взаємодії з іншими.

На підставі досліджень можна зробити такі висновки щодо англійськомовних прислів'ї на позначення емоцій:

1. Позитивні прислів'я: Кількість позитивних прислів'їв (15 або 35.29%) є близькою до кількості негативних, що може свідчити про рівновагу між позитивними та негативними висловлюваннями.
2. Негативні прислів'я: Кількість негативних прислів'їв (14 або 33.33%) також відносно велика, що може вказувати на наявність негативних аспектів у дослідженому матеріалі.
3. Нейтральні прислів'я: Значна кількість нейтральних прислів'їв (22 або 31.37%) також важлива для зрозуміння емоційного спектру. Це може свідчити про наявність широкого спектру висловлювань, які не можна чітко класифікувати як позитивні чи негативні.

Загалом, розподіл емоцій у вивчених англійськомовних прислів'ях є різноманітним, і важливо враховувати всі три категорії (позитивні, негативні, нейтральні), щоб отримати повний обсяг інформації про емоційну тонкість дослідженого матеріалу.

ВИСНОВКИ

Отже, здійснивши аналіз англійськомовних прислів'їв на позначення емоцій людини ми можемо зробити висновки.

Прислів'я - це фразеологічні одиниці, що позначають найрізноманітніші сторони та аспекти життя людей. В основі прислів'я лежить завдання повчати, застерігати і т.п. Можна з впевненістю сказати, що прислів'я являється частиною традицій та історії будь-якого народу, тому що саме це і створює зміст будь-якого прислів'я. Англійськомовні прислів'я відображають культуру, менталітет та досвід цього народу, вони є важливим прийомом у спілкуванні, який широко використовується у їх регіоні.

Як фразеологічні мовні одиниці, прислів'я мають різноманітні джерела свого походження, а саме з Біблії (біблеїзми); прислів'я Шекспіра (шекспіризми); прислів'я, у яких є автори, як правило, відомі люди; прислів'я, які запозичені з інших мов

Якщо брати до уваги класифікацію англійськомовних прислів'їв, то їх доволі багато і вони охоплюють положення, ідейно тематичні-групи (погода, гроші, проблеми, здоров'я, позитивні риси тощо.) та найрізноманітніші спектри емоцій людини (радість, гнів, щастя, сум, занепокоєність, страх, тощо.)

Паремії репрезентовані трьома синтактико-структурними типами: розповідними, спонукальними та питальними. Структура англійських прислів'їв відповідає структурним моделям простих або складних речень.

Так як наше завдання полягало в аналізуванні структури паремій на позначення емоцій людини (140 одиниць), ми маємо наступні результати. Більшість англійських паремій на позначення емоцій людини відповідають структурі простих речень 90,00%. Більшість англійських прислів'їв мають структуру двоскладних речень 67,14%, односкладних - 22,86%. Складні речення складають лише 10,00%, з яких складнопідрядних - 5,71%, складносурядних - 2,14% та безсполучникових - 2,14%.

Тобто, структура простих речень послуговується найбільшою продуктивністю при творенні англійських паремій на позначення емоцій людини.

Було досліджено та проаналізовано стилістичні прийоми в англійськомовних прислів'ях. Під поняттям стилістичний засіб розуміється підсилення якої-небудь типової структури або семантичної риси мовної одиниці, яке зазнало узагальнення і типізації.

Проаналізувавши особливості англійськомовних прислів'їв, можна дійти висновку, що стилістичні прийоми (метафора, метонімія, зіставлення, епітет та ін.) зустрічаються у структурі майже кожної паремії. У більшості прислів'ях найчастіше зустрічається метафора та епітет, але й інші стилістичні художні засоби зустрічаються доволі часто та приблизно в однаковій мірі.

Досліджуючи семантику англійськомовних прислів'їв можна помітити, що англійська мова має багатий набір влучних висловів, що відповідають великому спектру емоцій, відображаючи унікальність і неординарність англійського мислення. Прислів'я та прислів'я не тільки характеризуються своєю неповторністю, але й служать важливими інструментами для вираження і передачі складних емоційних станів. Сміх та гумор в англійських прислів'ях і прислів'ях займають особливе місце. Вони використовуються не лише як засоби створення легкості та розваги, але й як механізми для зменшення стресу, зміцнення соціальних зв'язків, вираження критичних думок у легкій формі, та навіть як терапевтичні засоби. Гумор може служити ефективним інструментом вирішення конфліктів, забезпечуючи можливість вираження незгоди чи розчарування без ескалації ситуації.

Одночасно ці висловлювання підкреслюють важливість емоційної рівноваги та самоконтролю. Гнів, зокрема, представлений у прислів'ях як емоція, що вимагає уваги та регулювання, адже неконтрольований гнів може призвести до негативних наслідків. Прислів'я також вказують на значення саморефлексії, самопрощення та розуміння у взаємодії з іншими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авксентьєв Л. Г. Сучасна українська мова. Фразеологія. Харків : Видавниче об'єднання «Вища школа», 1983. 136 с.
2. Авксентьєв Л. Г., Ужченко В. Д. Індивідуально-авторські видозміни у сфері фразеології. *Українське мовознавство*. 1979. № 7. С. 55-63.
3. Александрова С. П. Фразеологізми в загальнонародній мові та художньому тексті. *Мовознавство*. 1993. № 6. С. 70-74.
4. Андреева Т. М. Тавтологічні фразеологізми в українській мові. Т. М. Андреева. *Мовні й концептуальні картини світу*. Київ. : ВПЦ «Київський університет», 2013. Вип. 43 (1). С. 3-9.
5. Андреева, Т. М. Українські фразеологізми з дієслівно-іменниковою тавтологічною парою. Мовні і концептуальні картини світу (2016): С. 19-25.
6. Артеменко Г. С. Структурно-семантичне моделювання фразеологізмів: логічне та алогічне: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Чернівці, 2015. 20 с.
7. Бабич Н. Д. Антонімія у фразеології східнослов'янських мов. Н. Д. Бабич. *Українське мовознавство*. 1984. № 12. С. 25-32.
8. Бабич Н. Д. Фразеологія української мови : навч. посібник . Н. Д. Бабич. Чернівці : Вид-во Чернівецького університету ім. Ю. Федьковича. Ч. I. 1970. 63 с; Ч. II. 1971. 89 с.
9. Брацун О. І. Поняття «крилатий вислів» та його метамовна інтерпретація . О. І. Брацун. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 2(1). С. 87-91.
10. Верховень В. М. На цвинтарі слова: Поезії. Харків : Вісті-Сівер Л.Т.Д., 1992. 71 с.
11. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу. І. О. Голубовська. Київ : Логос, 2004. 284 с.
12. Данько М. М. Й сонця прихилив би! : Поезії. М. М. Данько. Київ : Рад. письменник, 1991. 204 с.

13. Дядечко Л. П. Крылатые слова как объект лингвистического описания: история и современность. Київ : Нац. університет ім. Т. Шевченка, 2002. 293 с.
14. Звонська Л. Л. *Енциклопедичний словник класичних мов*. Л. Л. Звонська. 2-ге вид. випр. і допов. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. 552 с.
15. Знак нескінченності: Збірка поезій. В. Герасим'юк, В. Голобородько, С. Жадан, О. Забужко, І. Калинець, Т. Мельничук, Б. Нечерда, В. Стус . Упор. Л. Фінкельштейн. Київ : Факт, 2002. 228 с.
16. Калинець І. Зібрання творів : у 2 т. Ігор Калинець. Київ : Факт, 2004. Т. 2. 541 с.
17. Корень О. В. Семантико-синтаксичні моделі англійських прислів'їв. О. В. Корень. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 1999. С. 140-144.
18. Корень О. В. Системно-функціональні особливості англійських прислів'їв : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04. Харків, 2000. 20 с.
19. Костик Є. В. Особливості перекладу англійських пареміологічних одиниць у прислів'ях та приказках. : Збірник наукових праць. Є. В. Костик. Переяслав-Хмельницький : «КСВ», 2015. Вип. 20. С. 250-257.
20. Коцюба З. Г. Прислів'я як концепт. *Studia Linguistica: Зб. наук. праць*. Вип, 5, 2006. 240-244 С.
21. Мороховська Е. Я. Основи граматики англійської мови : Теорія і практика. Київ : Вища школа, 1993. 472 с.
22. Орловська О. В. Англійські та українські паремії: порівняльний аспект. О. В. Орловська. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2016. №. 10 (2). С. 247-251.
23. Пазяк М. М. *Українські прислів'я та прислів'я: проблеми пареміології та пареміографії*. Наукова думка, 1984.
24. Пазяк М. Прислів'я та приказки : Взаємини між людьми. Київ : Наукова думка, 1991. 440 с.

25. Пазяк М. М. Українські прислів'я та приказки : Проблеми пареміології та пареміографії. М. М. Пазяк. Київ : Наукова думка, 1984. 202 с.
26. Плав'юк В. С. Приповідки або українсько-народна філософія. Едмонтон, Альберта, 1946. 355 с.
27. Burke, Kenneth. Literature [ie, proverbs] as Equipment for Living. The Philosophy of Literary Form: Studies in Symbolic Action, 1941, 253-262.
28. Dundes, Alan. On the Structure of the Proverb. The wisdom of many: Essays on the proverb, 1994, 60.
29. Ivanov Eugene E., Petrushevskaja Julia A. Etymology of English proverbs. *Zhurnal SFU*. 2015. №5. P. 864-870.
30. Izard C.E. Basic emotions, relations among emotions, and emotion-cognition relations. 1992.
31. Joshi M. English Proverbs and Sayings. M. Joshi. Independently published. 2016. 125 p.
32. Lakoff, George. Women, fire, and dangerous things: What categories reveal about the mind. University of Chicago press, 2008.
33. McGraw-Hill. Dictionary of American Idioms and Phrasal Verbs. McGraw-Hill. The McGraw-Hill Companies, Inc, 2002. 1080 p.
34. Milner, George B. The quartered shield: Outline of a semantic taxonomy. In: Social anthropology and language. Routledge, 2013. p. 243-269.
35. Mieder W. The Prentice-Hall Encyclopedia of World Proverbs. W. Mieder. New Jersey : Prentice Hall, 1986. 302 p.
36. Norrick N. English Phraseology. *Phraseology : An International Handbook of Contemporary Research: Volume 2*. H Burger et al (eds.). Berlin : Mouton de Gruyter, 2007. P. 615-618.
37. Norrick, Neal R. How proverbs mean: Semantic studies in English proverbs. Walter de Gruyter, 1985. 213 p.
38. Ray J. A complete collection of English proverbs : Also the most celebrated proverbs of the Scotch, Italian, French, Spanish and other languages. J. Ray. London, 1818. 308 p.

39. Skorupka S. Słownik frazeologiczny języka polskiego. S Skorupka. Warszawa : Wiedza Powszechna, 1974. T. II. 906 p.
40. Smith, Morgan; EDDINS, A. W. „Wise Saws from Texas.“. Straight Texas, 1996, 239-244.
41. Strauss, Emanuel. Dictionary of European proverbs. Routledge, 2012.
42. Taylor, Archer. Leave No Stone Unturned’or an Afternoon with a Historical Dictionary of Proverbs’. Proverbium, 1971, Vol.16. P. 553-556.
43. Wierzbicka A. Emotions Across Language and Cultures : Diversity and Universals. Anna Wierzbicka. Cambridge : Cambridge University Press, 1999. 349 p.
44. Winick, Stephen D. Intertextuality and innovation in a definition of the proverb genre. Cognition, Comprehension, and Communication: A Decade of North American Proverb Studies (1990-2000). Baltmannsweiler: Schneider Verlag Hohengehren, 2003, 571-601.

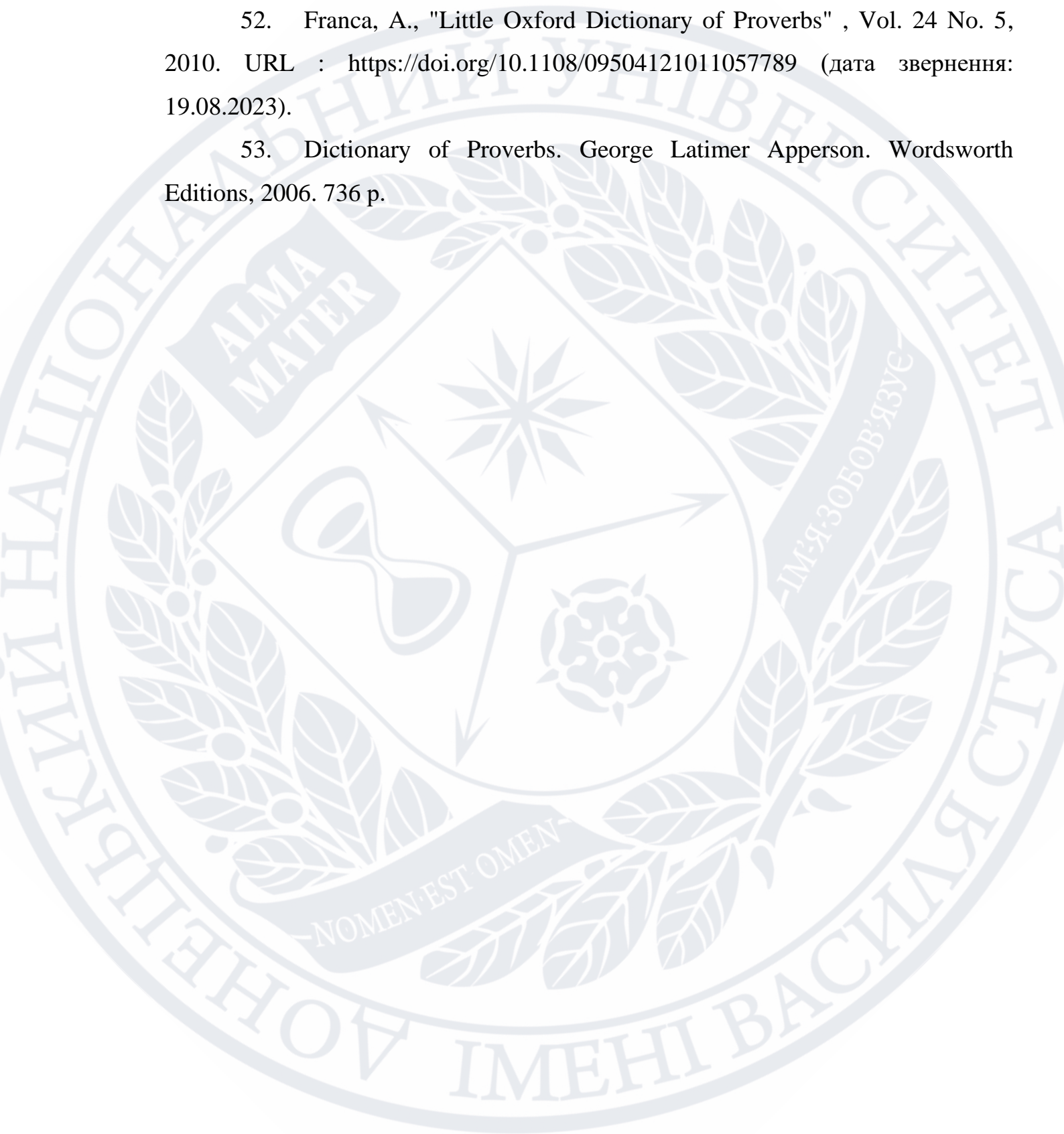
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

45. Cambridge Advanced Learner's Dictionary. URL : <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення : 07.05.2023).
46. Longman Dictionary of Contemporary English. URL : <https://www.ldoceonline.com> (дата звернення : 07.05.2023).
47. Oxford Advanced Learner's Dictionary. URL : <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (дата звернення : 07.05.2023).
48. V.H.Collins A book of English Idioms URL : <https://collins.co.uk> (дата звернення : 07.05.2023).
49. Wordsmyth Dictionary Thesaurus. URL : <https://www.wordsmyth.net> (дата звернення : 07.05.2023).
50. The Oxford Dictionary of Proverbs. Jennifer Speake, John Simpson OUP Oxford, 23 жовт. , 2008 p. URL: <https://global.oup.com> (дата звернення: 06.05.2023).
51. Dictionary of Latin Quotations, Proverbs, Maxims, and Mottos, Classical and Mediaeval: Including Law Terms and Phrases. With a Selection of

Greek Quotations, Том 1860, 7 серп. 2008 р. URL : <https://books.google.com/> (дата звернення: 17.08.2023).

52. Franca, A., "Little Oxford Dictionary of Proverbs" , Vol. 24 No. 5, 2010. URL : <https://doi.org/10.1108/09504121011057789> (дата звернення: 19.08.2023).

53. Dictionary of Proverbs. George Latimer Apperson. Wordsworth Editions, 2006. 736 p.

ДОДАТКИ

Рис. 2.1. Кількісна характеристика структури англійських паремій на позначення емоцій людини.